

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

NATAŠA BITENC

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

**PRIMERJAVA UREDITVE DEJAVNOSTI DAVČNEGA
SVETOVANJA V SLOVENIJI, AVSTRIJI IN VELIKI
BRITANiji**

Ljubljana, september 2010

NATAŠA BITENC

IZJAVA

Študentka Nataša Bitenc izjavljam, da sem avtorica tega magistrskega dela, ki sem ga napisala v soglasju s svetovalcem prof. dr. Maje Zaman Groff, in da v skladu s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah dovolim njegovo objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 29.09.2010

Podpis: _____

KAZALO

UVOD	1
1 OPREDELITEV DAVČNEGA SVETOVANJA.....	5
1.1 Definicija davčnega svetovanja.....	5
1.2 Vrste in obseg davčnega svetovanja.....	7
1.3 Področja delovanja davčnih svetovalcev	9
1.4 Etični vidik davčnega svetovanja	11
2 RAZVOJ DAVČNEGA SVETOVANJA	13
3 UREDITEV DEJAVNOSTI DAVČNEGA SVETOVANJA V EVROPSKI UNIJI	17
3.1 Pravni red ureditve dejavnosti davčnega svetovanja.....	17
3.2 Združenja davčnih svetovalcev	22
3.2.1 Evropsko združenje poklicnih združenj davčnih svetovalcev.....	22
3.2.2 Druga združenja davčnih svetovalcev v Evropi.....	24
4 UREDITEV DEJAVNOSTI DAVČNEGA SVETOVANJA V SLOVENIJI,	
AVSTRIJI IN VELIKI BRITANiji.....	24
4.1 Značilnosti dejavnosti davčnega svetovanja v Sloveniji	24
4.1.1 Zakonske podlage reguliranja dejavnosti davčnega svetovanja.....	24
4.1.2 Opravljanje dejavnosti davčnega svetovanja	26
4.1.3 Strokovna združenja davčnega svetovanja.....	28
4.2 Značilnosti dejavnosti davčnega svetovanja v Avstriji	33
4.2.1 Zakonske podlage reguliranja dejavnosti davčnega svetovanja.....	33
4.2.2 Opravljanje dejavnosti davčnega svetovanja	34
4.2.3 Strokovna združenja davčnega svetovanja.....	35
4.3 Značilnosti dejavnosti davčnega svetovanja v Veliki Britaniji	36
4.3.1 Zakonske podlage reguliranja dejavnosti davčnega svetovanja.....	36
4.3.2 Opravljanje dejavnosti davčnega svetovanja	38
4.3.3. Strokovna združenja davčnega svetovanja.....	39
5 PRIMERJALNA ANALIZA UREDITVE DEJAVNOSTI DAVČNEGA	
SVETOVANJA V SLOVENIJI, AVSTRIJI IN VELIKI BRITANiji	41
6 DAVČNO SVETOVANJE V SLOVENIJI: KRITIČNI POGLED IN PREDLOGI	
ZA IZBOLJŠANJE UREDITVE PODROČJA.....	43
6.1 Kritični pogled na trenutno ureditev dejavnosti davčnega svetovanja v Sloveniji	43
6.2 Predlogi za izboljšanje obstoječe ureditve dejavnosti v Sloveniji.....	47
SKLEP	50
LITERATURA IN VIRI	52

UVOD

Oris problematike z opredelitvijo predmeta in problema raziskave

Davki v vseh svojih pojavnih oblikah igrajo pomembno vlogo pri poslovanju podjetja pa tudi v denarnih zadevah večine posameznikov. Poraja se vprašanje, kako optimirati davčno obremenitev. Če bi se hoteli sami ukvarjati s tem problemom, bi morali biti zelo dobro pravno in davčno podkovani. Nenehne spremembe nam otežujejo spremljanje vseh novosti. Zaradi kompleksno zapisanih zakonov si jih velikokrat ne znamo pravilno razlagati. Pri tem lahko pomagajo davčni svetovalci, ki imajo potrebno znanje, da lahko svojim strankam svetujejo glede izkoriščanja davčnih olajšav tako, da plačajo državi le toliko davkov, kolikor je po zakonodaji nujno potrebno.

V strokovni literaturi najdemo različne opredelitve davčnega svetovanja. Razlogi za to so različni metodološki pristopi k proučevanju davčno svetovalnih storitev ter neenotno dojemanje kompleksnosti in heterogenosti davčno svetovalnih storitev. Na splošno in v najširšem pomenu besede davčno svetovanje pomeni pomoč naročnikom o davčnih zadevah. Pod pojmom davčne zadeve so mišljene (Wegmann, 1984, str. 6):

- Pomoč naročnikom pri oblikovanju davčne politike,
- pomoč naročnikom pri sestavi davčnih napovedi,
- tolmačenje davčnih predpisov,
- zastopanje naročnikov pred davčnim organom in upravnim sodiščem.

Zgodovina davčnega svetovanja sega v obdobje rimskega cesarstva, ko so takratni govorniki med svojimi govori dajali nasvete in razlage glede plačila davčnih obveznosti. Pozneje so podobno delo za trgovce opravljali pisarji in knjigovodje. Moderni sistem davka na dohodek se je leta 1799 pojavil v Angliji in se do konca 19. stoletja uveljavil v celinski Evropi. To je za uveljavitev davčnega svetovanja prelomno obdobje. Hitra rast potrebe po davčnih svetovalcih je vzpodbudila specializacijo revizorjev za davčno svetovanje, ker so bili v tem času odvetniki že preveč usmerjeni v civilno, kazensko in procesno pravo. Med prehodom iz fevdalizma v kapitalizem je odvetništvo prevzelo in imelo pozneje vodilno vlogo pri davčnem svetovanju (Prislan, 1996, str. 10). Poklic davčnega svetovalca, ki to delo opravlja kot izključno samostojno podjetniško storitev, pa se je v odvisnosti od zahtevnosti urejanja davčnih obveznosti do države razvil v razvitih tržnih gospodarstvih šele v začetku 20. stoletja.

Potreba po davčnem svetovanju v širšem obsegu se je pri nas pojavila s slovensko osamosvojitvijo, ki je omogočila velik razmah podjetništva in razvoj zasebnega sektorja. Pred osamosvojitvijo so povpraševanje po teh storitvah zavirali odsotnost kapitala, prevladujoč položaj davčnega organa in sorazmerna preprostost davčnega sistema. S prehodom na tržno gospodarstvo in pojavom zasebne lastnine so se poklici računovodij,

revizorjev in davčnih svetovalcev, ki so bili na zahodu uveljavljeni že desetletja, začeli pojavljati tudi pri nas. Z vstopom v Evropsko unijo je poklic davčnega svetovalca dobil nove razsežnosti. Povezovanje poslovanja s podjetji iz drugih držav poleg samega trženja zahteva tudi poznavanje njihove davčne zakonodaje.

Dejavnost davčnega svetovanja je v Sloveniji stara več kot 15 let in prav toliko časa potekajo tudi prizadevanja slovenskih davčnih svetovalcev za ureditev področja. Že leta 1998 je bil v parlamentarni postopek vložen Predlog zakona o davčnem svetovanju, ki pa še do danes ni bil sprejet. Neurejenost področja odpira številna vprašanja, tako na strani izvajalcev kakor tudi naročnikov in javnosti. Sedanje razmere omogočajo, da lahko vsakdo, ki meni, da je sposoben opravljati poklic davčnega svetovalca, to tudi počne. To povzroča kakovostno zelo različno svetovanje, pri čemer pa trg davčnega svetovanja ne deluje in ni sposoben izločiti nekakovostnih davčnih svetovalcev. Evropske države, po katerih se velikokrat zgledujemo in v katerih je tovrstna dejavnost bolj razvita, imajo sistem različno urejen. Pri tem se zastavlja vprašanje, ali naj se dejavnost zakonsko regulira ali uredi na strokovni ravni. Pregled evropske zakonodaje je pokazal, da je urejanje tega področja v celoti prepuščeno državam članicam. Te lahko tako same odločijo, ali bodo izvajanje poklica davčnega svetovalca regulirale ali ne. Pri tem je potrebno le upoštevati, da kakršnokoli omejevanje prostega dostopa na trg storitev lahko povzroči neskladje s krovno evropsko zakonodajo, ki zagovarja prost pretok blaga, storitev, ljudi in kapitala. Prosta izbira zahteva proučitev vseh argumentov, ki jih podajajo tako zagovorniki kot tudi nasprotniki reguliranosti dejavnosti davčnega svetovanja.

Dobro prakso zakonsko popolnoma urejenega sistema predstavlja Avstrija, ki je poklic davčnega svetovalca, način pridobitve licence in način nastopanja davčnih svetovalcev uredila z zakonom. Nasprotje predstavlja Velika Britanija, kjer davčno svetovanje zakonsko ni urejeno. Organizirano in urejeno je na podlagi strokovnih usmeritev in priporočil, ki sta jih sprejela Pooblaščen inštitut davčnih svetovalcev in Združenje davčnih tehnikov.

Trenutne slovenske razmere na področju davčnega svetovanja so bližje angleškemu sistemu, kar pa še ne pomeni, da bi bila ureditev na strokovni ravni sprejemljivejša. Večina davčnih strokovnjakov, predvsem pa Zbornica davčnih svetovalcev si prizadevajo za vzpostavitev zakonske podlage za poklicno davčno svetovanje in uveljavitev tega poklica. Pri tem prihaja do dileme, ali bi bila zakonska ureditev pokazatelj pravne države, ali bi le omejevala samostojnost svetovalcev pri delu. Pomisleki za reguliranje dejavnosti se pojavljajo tudi na strani države. Zdi se, da država na drugi strani ne želi imeti kvalificiranih in usposobljenih strokovnjakov. Ni še spoznala, da davčni svetovalci kot strokovnjaki lahko veliko pripomorejo k dvigu davčne kulture in davčnih zakonitosti ter so lahko v pomoč tudi davčnim organom. Davčno svetovanje se po svoji pomembnosti in zahtevnosti lahko primerja z odvetniškimi in notarskimi storitvami, ki imajo svoj status že urejen in bi si zato zaslužilo tudi takšno obravnavo.

Problem je zaslediti tudi pri izobraževanju in dodeljevanju licenc davčnim svetovalcem. Za davčne svetovalce je pomembno delovanje v eni osrednji instituciji, ki bi skrbela za visoko raven znanja, izmenjavo izkušenj, stalno izobraževanje in preverjanje znanja ter za enotno strokovno podporo vsem članom. Konfliktnost in neenotnost, do katere prihaja med Zbornico davčnih svetovalcev in Slovenskim inštitutom za revizijo, zavirata razvoj v tej smeri. Menim, da je potrebno natančno določiti pristojnosti in pooblastila ter področje delovanja obeh institucij.

V praksi pogosto zasledimo tesno povezanost davčnega svetovanja z dejavnostjo revidiranja. Problem predstavlja davčno svetovanje v revidiranih pravnih osebah. Neurejenost področja davčnega svetovanja in prepletanje funkcije z revizorsko sta povzročila, da so bili sprejeti ukrepi in zakoni za zaščito pred velikimi oškodovanji. Polom ameriških podjetij je leta 2002 sprožil sprejetje tako imenovanega Sarbanes-Oxleyjevega zakona, ki pomembno vpliva na delo revizorjev in davčnih svetovalcev. Ta zakon določa, da lahko revizijske družbe opravljajo davčno svetovalne storitve kot del nerevizijskih storitev le ob predhodni odobritvi revizijskega odbora (Sage, 2005, str. 1). Finančni škandali so botrovali sprejetju evropske Direktive o obveznih revizijah, ki zahteva neodvisnost in nepristranskost revizijskih družb, kar pa je bilo tudi povod za sprejetje novega slovenskega Zakona o revidiranju. S tem zakonom se sistemsko ureja poklic preizkušeni davčnik ter nezdružljivost revizorskega dela na eni strani in davčnega svetovanja ter zastopanja strank v davčnih in sodnih postopkih v davčnih zadevah na drugi strani. Omenjeni problem zahteva obravnavo tudi s strani ureditve davčnega svetovanja z namenom, da se preprečijo različne interpretacije predpisov.

Davčno svetovalne storitve so kompleksne in nematerialne. Temeljijo na znanju, veščinah in kvalifikacijah. Zato je pogoj za pričetek opravljanja dejavnosti kakor tudi samo opravljanje v mnogih državah regulirano (Waschkau, 2007, str. 29). Urejenost tega je različna. Prepleta se zakonska regulativa, samoregulativa poklicnih organizacij ter spoštovanje poslovnih običajev, praks in tradicij.

Da bi lahko ocenili pogoje in posledice reguliranja oziroma opravičili njegov obstoj, moramo najprej oceniti ekonomske učinke le-tega na konkurenčnost, cene in kakovost. Če trg deluje popolno, posegi zakonodajalca, s katerimi bi ščitili potrošnike, varovali konkurenco in zagotavljali kakovost storitev, niso potrebni. Žal v praksi to vedno ne velja, zaradi česar nastanejo na trgu anomalije, v skrajnem primeru pa trg lahko tudi odpove. Posledice tega so popačene cene, ki ne ustrezajo preferencam potrošnikov, saj ne morejo vsi plačilnosposobni povpraševalci storitev uporabljati na način, kot jih želijo, oziroma obstaja ponudba storitev brez zahtevane in želene kakovosti. Trg v tem primeru lahko stabilizira zakonska regulativa (Franc, 2010, str. 5).

Cilji in namen magistrskega dela

CILJI mojega magistrskega dela so:

- Predstaviti organiziranost dejavnosti davčnega svetovanja v Sloveniji, Avstriji in Veliki Britaniji,
- analizirati podobnosti in razlike dejavnosti davčnega svetovanja v Sloveniji, Avstriji in Veliki Britaniji,
- na podlagi primerjalne analize treh pristopov k ureditvi področja podati kritiko trenutne ureditve dejavnosti davčnega svetovanja v Sloveniji,
- podati predloge za izboljšanje obstoječe ureditve dejavnosti davčnega svetovanja v Sloveniji.

NAMEN magistrskega dela je opozoriti na probleme na področju ureditve in pokazati smernice za nadaljnji razvoj ureditve dejavnosti davčnega svetovanja v Sloveniji. Na podlagi spoznanj v primeru ureditve dejavnosti davčnega svetovanja v Avstriji in Veliki Britaniji želim poiskati možnosti, da tudi v Sloveniji uredimo področje davčnega svetovanja v obliki, ki bo zagotavljala enak ali primerljiv status, kot ga imajo davčni svetovalci v drugih državah.

Metode dela

Priprava magistrskega dela temelji na uporabi metod znanstvenega raziskovanja. Izhodišče pri proučevanju predstavljene vsebine predstavlja raziskovanje teoretičnih podlag s področja ureditve dejavnosti davčnega svetovanja. Pri delu se opiram predvsem na zakonsko in strokovno literaturo domačih in tujih avtorjev ter njihovih ugotovitev s tega področja.

Izdelava magistrskega dela v prvih štirih poglavjih temelji predvsem na uporabi metode deskripcije kot postopku opisovanja ekonomskih dejstev ter metodi kompilacije kot postopku sestavljanja besedil s pomočjo primerjav in ugotovitev različnih avtorjev.

Delo nadaljujem s komparativno metodo, s katero opazujem podobnosti in razlike med izbranimi državami in na podlagi rezultata z metodo kompilacije oblikujem zadnji del naloge.

Struktura naloge

Magistrsko delo je zasnovano v štirih delih, ki si sledijo v logičnem zaporedju.

Uvodu, ki zajema opredelitev problematike, cilj in namen dela ter uporabljene metode dela, sledi prvi del magistrskega dela, ki obsega prvo in drugo poglavje. V njem je opredeljena dejavnost davčnega svetovanja. Predstavljen je obseg dejavnosti davčnega svetovanja in naloge oziroma področja, na katerih delujejo davčni svetovalci. Ker davčni svetovalci pri svojem delu prevzemajo pravno in etično odgovornost, je nekaj besed namenjenih tudi temeljnim etičnim načelom. Prvi del se zaključi z zgodovinskim pregledom razvoja dejavnosti davčnega svetovanja.

Drugi del naloge predstavlja tretje poglavje, ki opisuje ureditev davčnega svetovanja v Evropski uniji. Predstavljena je tudi krovna organizacija na področju davčnega svetovanja, Evropsko združenje poklicnih organizacij davčnih svetovalcev. Navedene so njene glavne značilnosti, naloge in pogoji, ki jih predpisuje za opravljanje poklica davčnega svetovalca ter izhodiščna načela, ki jih morajo davčni svetovalci pri opravljanju poklica upoštevati.

Tretji del magistrskega dela obsega četrto poglavje, v katerem je predstavljen razvoj in ureditev dejavnosti davčnega svetovanja v Avstriji, Veliki Britaniji in pri nas. V ta sklop sodi tudi peto poglavje, katerega namen je narediti primerjalno analizo ureditve dejavnosti davčnega svetovanja v omenjenih državah.

Četrty del zajema šesto poglavje naloge. V njem podam kritični pogled in analizo trenutnega stanja ureditve področja dejavnosti davčnega svetovanja v naši državi. V nadaljevanju predlagam konkretne rešitve za izboljšanje obstoječe ureditve tovrstne dejavnosti v Sloveniji.

V sklepnem delu navajam spoznanja in ugotovitve, do katerih sem prišla s proučevanjem in analiziranjem navedene literature in virov.

Delo se zaključi z navedbo uporabljene literature in virov.

1 OPREDELITEV DAVČNEGA SVETOVANJA

1.1 Definicija davčnega svetovanja

Podjetniško (širše) in davčno (ožje) svetovanje predstavlja posebno vrsto zunanjih storitev fizičnih ali pravnih oseb, ki jih s polno odgovornostjo, neodvisnostjo, nepristranskostjo, zaupnostjo, molčečnostjo, zanesljivostjo in vestnostjo v svetovanju opravljajo posamezniki ali svetovalne skupine. Svetovalec kot fizična oseba daje nasvete za preventivno delovanje in za reševanje poslovnih problemov. Svetovalec ima položaj svobodnega oziroma samostojnega poklica ter se razlikuje od obrtnih poklicev. Uvrščamo ga med intelektualne poklice, kot so zdravniki, odvetniki, notarji, arhitekti, gospodarski revizorji, novinarji in drugi. S svojim strokovnim znanjem pomaga vodstvu in lastniku ter strokovnim službam v podjetju, pa tudi drugim, preprečiti ali rešiti poslovni problem. Njegovo delo mora

prispevati k boljšemu poslovanju ali odločitvi oziroma koristi od svetovalne storitve morajo preseči svetovalne stroške (Koletnik, 2003, str. 7).

V strokovni literaturi najdemo različne opredelitve davčnega svetovanja. Razlogi za to so različni metodološki pristopi k proučevanju davčno svetovalnih storitev ter neenotno dojemanje kompleksnosti in heterogenosti davčno svetovalnih storitev. Za neenotno definiranje davčnega svetovanja lahko razlog najdemo tudi v nenatančnem ločevanju med davčnim svetovanjem kot samostojno pridobitno dejavnostjo in davčnim svetovanjem v funkciji pomoči pri izpolnjevanju davčnih obveznosti (Pasch, 1997, str. 91).

Avtor von Wasilewski (v Pasch, 1997, str. 93) opredeljuje davčnega svetovalca kot strokovnjaka za področje obdavčitve, ki na pridobiten način ponuja določeno strokovno znanje, pridobljeno s teoretičnim in praktičnim izobraževanjem ter izpopolnjevanjem, osebam, ki potrebujejo pomoč pri reševanju davčnih problemov (po navadi v povezavi z zakonsko predpisanimi davčnimi obveznostmi).

Lehr (1998, str. 45) loči davčne svetovalce v ožjem in širšem pomenu besede. V ožjem pomenu so davčni svetovalci osebe, ki na pridobiten način in z neomejeno odgovornostjo opravljajo dejavnost davčnega svetovanja kot svojo izključno dejavnost. V širšem pomenu besede pa so davčni svetovalci tudi tisti, ki sicer ne opravljajo standardiziranih davčno svetovalnih storitev, ampak davčnemu svetovanju sorodne storitve, vendar so strokovno usposobljeni tudi za davčno svetovanje. Mišljeni so pravniki, revizorji in računovodje.

Klug (1996, str. 51) opredeljuje svetovanje kot informiranje, da bi zmanjšali negotovost pri odločanju, da bi ponudili informacije za reševanje kompleksnih in obširnih problemov, da bi zagotovili določeno znanje za izboljšanje poslovnih izidov ali da bi zaznali in rešili tovrstne probleme.

Na splošno in v najširšem pomenu besede je davčno svetovanje pomoč naročnikom o davčnih zadevah. Pod pojmom davčne zadeve so mišljene (Wegmann, 1984, str. 6):

- Pomoč naročnikom pri oblikovanju davčne politike,
- pomoč naročnikom pri sestavi davčnih napovedi,
- tolmačenje davčnih predpisov,
- zastopanje naročnikov pred davčnim organom in upravnim sodiščem.

Naročniki, stroka in širša javnost od davčnega svetovalca pričakujejo in zahtevajo dobro poznavanje (Buchinger, 1999, str. 70):

- Davčne zakonodaje,
- civilnega, obligacijskega in gospodarskega prava,
- značilnosti obdavčitve davčnih zavezancev,

- računovodstva,
- obdelave podatkov.

Ureditev zakonodajalca na področju pobiranja davkov je zaradi vrste davčnih osnov za obračun davkov, načina ugotavljanja davčnih osnov, načina in postopka pobiranja davkov, izterjave in kazni pri neplačilu davkov praviloma zelo zahtevna in kompleksna, zato je posamezni davčni zavezanec ne more v celoti obvladovati. Opisano stanje v obvladovanju tako zahtevnega in specifičnega področja lahko opravi le visoko usposobljen davčni svetovalec, ki ga lahko opredelimo kot svetovalca, ki neodvisno in strokovno pomaga davčnim zavezancem izpolniti predpisane davčne obveznosti v skladu z veljavnimi zakonskimi predpisi, s čim ugodnejšim učinkom za davčnega zavezanca (Kokotec-Novak, 2007, str. 13).

Davčni svetovalec je finančni zaupnik podjetja, podjetnika oziroma vsakega naročnika in pri svojem delu zasleduje le en cilj: čim večji finančni in s tem poslovni uspeh naročnika oziroma čim večji ostanek dobička po plačilu davka. Pri doseganju tega cilja ob upoštevanju veljavne domače in tuje zakonodaje uporablja vse svoje znanje. Davčni svetovalci se torej pri svojem delu pojavljajo v dveh vlogah. V prvi vrsti morajo skrbeti za interese svojih naročnikov, v drugi pa morajo z zakonitim ravnanjem skrbeti za pravilno uveljavljanje in uporabo davčne zakonodaje. Ti dve funkciji sta si nasprotujoči, kar od davčnega svetovalca zahteva veliko mero odgovornosti v zvezi s pravilnim ravnanjem (Poklic davčnega svetovalca, 2010).

Poklic davčnega svetovalca je samostojen poklic. Tu gre razumeti, da davčni svetovalec neodvisno upravlja s svojim časom, s svojimi sredstvi in morebitnimi zaposlenimi, pri čemer pa nase prevzema tudi riziko takšnega poklica. Njegove dejavnosti v obliki svetovanja, pomoči, izpopolnjevanja, obveščanja ter zastopanja predstavljajo podporo ljudstvu in gospodarstvu, fizičnim in pravnim osebam (Inštitut za računovodstvo, 2010).

1.2 Vrste in obseg davčnega svetovanja

Poklic davčnega svetovalca zahteva od izvajalca davčnega svetovanja visoko strokovnost in izkušnje s področja ekonomike podjetja, računovodstva in revizije, organizacije, gospodarskega in posebej davčnega prava, pa tudi upravnih in posebej davčnih postopkov, da lahko v davčnih zadevah svojemu klientu v okviru naročila klienta kvalitetno svetuje in ga tudi lahko zastopa nasproti državi. Vrsta in obseg davčnega svetovanja sta praviloma določena skladno z davčno osnovo, od katere se obračuna in plačuje davčna obveznost. Vrsta davčnega svetovanja je lahko odvisna od področja svetovanja in posebej od vloge davčnega svetovalca, kjer je ta lahko le svetovalec ali pa svetovalec in hkrati izvajalec urejanja obveznosti davčnega zavezanca, od izračunavanja davčne osnove za odmero davka do zastopanja davčnega zavezanca pred davčno upravo. Davčni svetovalec pa lahko nastopa tudi kot izvedenec pred sodiščem (Kokotec-Novak, 2007, str. 14).

Ločimo dve glavni vrsti davčnega svetovanja. Prvo je usmerjeno v prihodnje aktivnosti naročnika, drugo pa je vezano na pretekle poslovne dogodke.

Svetovanje, usmerjeno v prihodnje aktivnosti naročnika, je predvsem davčno načrtovanje in ugotavljanje davčnih učinkov posameznih poslovnih dogodkov oziroma svetovanje o njihovem pravilnem davčnem obravnavanju. Ta oblika svetovanja je najzahtevnejša, saj mora svetovalec poleg davčnih in drugih predpisov poznati tudi računovodstvo in druga področja, ki se nanašajo na posamezni posel ali celotno poslovanje naročnika. Ker svetovalec sodeluje pri sprejemanju poslovnih odločitev, mora predlagati rešitve, ki so optimalne tako z davčnega kot tudi s finančnega in poslovnega vidika (Skitek, 2003, str. 5).

V povezavi s preteklimi poslovnimi dogodki k svetovanju sodi predvsem sestavljanje davčnih obračunov, pregled in preverjanje davčnega obravnavanja poslovnih dogodkov, zastopanje strank v davčnih postopkih in podobno. Davčni svetovalec ne more več vplivati na že izvedene poslovne dogodke. Njegova naloga je predvsem, da na podlagi teh izvedenih poslovnih dogodkov sestavi pravilen davčni obračun. Pogostokrat so svetovalci najeti tudi za naloge davčne revizije poslovanja. V tem primeru na podlagi izbranih vzorcev dokumentacije in glede na vrsto poslovnih dogodkov preverijo, ali je naročnik v zvezi z njimi opravil pravilne davčne obračune in izkazal pravilno davčno obveznost. To je preventivni pregled, ki omogoča, da se napake še popravijo in plačajo premalo obračunane davčne obveznosti. Davčni svetovalec lahko sodeluje z naročnikom tudi v davčnih postopkih, kjer mu pomaga pri interpretaciji posameznih odločitev, povezanih z davki, pisanju pripomb in pritožb na akte davčnih organov, sodeluje pa tudi z njegovimi odvetniki (Skitek, 2003, str. 5).

Ena od možnih oblik davčnega svetovanja je tudi davčna pisarna v okviru samega podjetja, ki bi drugače potreboval storitve zunanjih izvajalcev. Le ta se lahko izvaja v okviru oddelka, referata, službe in podobno. Ne glede na to, kako je davčna pisarna organizirana, pa mora zagotavljati najvišje standarde izvajanja storitev, saj davčni svetovalci pripadajo ozkemu krogu strokovnjakov, za katere veljajo določeni standardi in stanovska pravila (Skitek, 2003, str. 7).

Naročniki se poslužujejo različnih oblik svetovanja, kar je odvisno predvsem od značilnosti njihovega poslovanja. Glede na to bi jih lahko ločili na male davčne zavezance in na velike davčne zavezance. Ta delitev ni vezana na opredelitev velikosti družb, kot jo pozna korporacijska zakonodaja, temveč je vezana predvsem na zahtevnost poslovanja posameznega naročnika. Za skupino malih davčnih zavezancev je značilno, da izvajajo enostavnejše poslovne dogodke, poslovanje se v veliki meri odvija v okviru domače davčne zakonodaje in niso pogosto podvrženi pregledom davčnega organa. Zaradi tega je njihova potreba po davčnem svetovanju navadno manjša in se večinoma nanaša na svetovanje v zvezi s preteklimi poslovnimi dogodki. Na drugi strani pa veliki davčni zavezanci izvajajo zapletene poslovne dogodke, zahtevne finančne operacije, poslujejo v

mednarodnem poslovnem okolju in so podvrženi različnim nacionalnim davčnim ureditvam. Pogostejše so tudi izpostavljeni davčnim kontrolam. Te značilnosti zahtevajo, da se poslužujejo predvsem svetovalnih storitev v okviru davčnega načrtovanja in ugotavljanja davčnih učinkov bodočih poslovnih dogodkov. Večje družbe so se začele zavedati pomena in koristnosti svetovalcev že v procesu sprejemanja poslovnih odločitev, saj se s tem izognejo težavam v kasnejših soočenjih z davčno oblastjo in znajo svoje odločitve ustrezno podkrepiti. Pomembno vlogo so na tem področju prevzeli revizorji, ki so celo leto v stiku z naročniki in morajo dobro poznati davčno zakonodajo, saj je pregled pravilnosti obračunavanja in plačevanja davkov eden od sestavnih delov revizijskega pregleda (Skitek, 2003, str. 6).

1.3 Področja delovanja davčnih svetovalcev

Temeljna naloga davčnih svetovalcev je odkrivanje, analiziranje in odpravljanje naročnikovih davčnih problemov. Naročnik zazna problem, če se znajde v položaju, ki je posledica bodisi notranjih bodisi zunanjih dogodkov, ki jih iz kakršnihkoli razlogov ocenjuje kot negativne in jih želi s podporo davčnega svetovalca obrniti v zeleno smer. Naročnik zazna davčne probleme kot neprijetnosti, davčni svetovalec pa mora zagotoviti organizacijske in kadrovske rešitve za njihovo hitro in individualno rešitev (Kaiser, 1995, str. 45).

V teoriji davčnega svetovanja najdemo različne klasifikacije področij delovanja davčnega svetovalca. Največkrat zasledimo naslednjo razvrstitev (Kokotec-Novak, 2005, str. 14):

- Svetovanje pri določanju davčne politike, strategije in taktike klienta,
- svetovanje pri oblikovanju in izpolnjevanju davčnih izjav na podlagi zakonskih predpisov,
- svetovanje z zastopanjem klienta pred davčno upravo ob izpolnjevanju davčnih obveznosti.

Najzahtevnejše in tudi najkompleksnejše davčno svetovanje se nanaša na usklajevanje poslovne in davčne politike, strategije in taktike klienta, saj mora svetovalec upoštevati poslovne cilje klienta in le te uskladiti z zahtevami davčnih predpisov tako, da je za klienta dosežen najbolj ugoden davčni položaj in je v skladu z zakonskimi davčnimi predpisi doseženo najmanjše možno plačevanje davčnih obveznosti. V okviru tega področja davčnega svetovanja je zelo pomembna tudi pravna oblika podjetja, prav tako način financiranja poslovanja podjetja, oblike in področja investiranja v podjetju in zunaj podjetja, svetovanje pri odločanju o zadržanju ali razdelitvi doseženega dobička, svetovanje ob kupoprodaji podjetja, svetovanje o leasingu, dolgoročnih rezervacijah, prometu in stanju premoženja itd.

V drugo skupino področja delovanja davčnega svetovanja sodijo svetovanja pri vodenju poslovnih knjig in njihovih evidenc za kasnejšo uporabo te podatkovne podlage pri oblikovanju in vodenju davčnih izkazov in evidenc za izpolnjevanje davčnih izjav po veljavni davčni zakonodaji. Davčni svetovalec bo tej skupini svetovanja pomagal ali pa kar sam izpolnil potrebne podatke v predpisanih obrazcih in jih v roku poslal davčni upravi (Repovž & Kokotec-Novak, 2005, str. 14).

V tretji skupini področja davčnega svetovanja nastopa davčni svetovalec običajno kot pooblaščenec klienta pred davčno upravo ali sodnimi organi v primerih, ko davčna uprava zoper davčnega zavezanca vodi postopek o domnevni kršitvi davčnih predpisov (Kokotec-Novak, 2007, str. 15).

V specifična področja dela davčnega svetovalca sodijo davčno načrtovanje, davčno analiziranje in davčno nadziranje.

Davčno načrtovanje se v podjetju začne že z ustanovitvijo in hkrati s poslovnim načrtovanjem, s katerim je tesno povezano in se med seboj dopolnjujeta in prepletata, izid pa se kaže v poslovni in davčni bilanci, ki se primerjata z načrtovano in kažeta odstopanja od načrtovane. Davčno načrtovanje lahko ločimo na aktivno in pasivno. Aktivno davčno načrtovanje pomeni dolgoročno načrtovanje in usmerjanje tudi poslovnega načrtovanja, kjer se medsebojno izmenjujeta vpliva poslovnega in davčnega načrtovanja. Gre za sožitje in medsebojno vzajemno odvisnost davčnega in poslovnega načrtovanja. Pri pasivnem načrtovanju prednjači poslovno načrtovanje in odvisno od poslovnega načrtovanja kot rezultat nastopi odvisno davčno načrtovanje z izdelavo davčne bilance na osnovi podanih dejstev. Pri davčnem načrtovanju je potrebno upoštevati poslovno načrtovanje, vpliv davčnega načrtovanja na poslovno in nasprotno, časovno identičnost davčnega in poslovnega načrtovanja, obstoječo zakonodajo in pričakovane spremembe zakonodaje, ki imajo vpliv na davčno načrtovanje. Davčno načrtovanje ni pomembno samo zaradi učinka na poslovni izid podjetja, ampak ima vpliv tudi na njegovo likvidnostno stanje (Špes, 2005, str. 5).

Davčno analiziranje pomeni predvsem primerjavo med načrtovanimi in doseženimi izidi. Marsikateri gospodarski subjekt že izvaja davčno načrtovanje in davčno knjigovodstvo, zelo poredko pa se analizirajo doseženi izidi tudi z davčnega vidika. Začeto analiziranje odstopanja načrtovanih poslovnih izidov od doseženih vodi prek davčne analize tudi do popravka kratkoročnega in dolgoročnega davčnega načrtovanja. Analizirati je treba negativna in pozitivna odstopanja načrtovanih izidov od doseženih, saj se lahko samo tako pridobivajo nove, potrebne izkušnje za natančnejše, strokovno davčno načrtovanje (Špes, 2005, str. 6).

Vsi gospodarski subjekti prej ali slej doživijo davčno nadziranje v obliki obiska davčne inšpekcije, kar lahko imenujemo eksterno nadziranje, katerega namen je predvsem iskanje

in zaračunavanje premalo plačanih davčnih obveznosti. Gospodarski subjekti se lahko odločijo izvajati občasne ali redne preventivne davčne preglede. Preventivne davčne preglede lahko opravi zunanja strokovno podkovana ekipa davčnih svetovalcev, v večjih poslovnih sistemih pa bi morali oblikovati tudi posebej sistematizirana delovna mesta davčnih strokovnjakov, ki bi nadzirali izvajanje davčnih predpisov in sodelovali v postopkih davčnega nadziranja.

1.4 Etični vidik davčnega svetovanja

Za davčno svetovanje velja, da je lahko pravno in etično tvegano. Davčni svetovalec je zavezan, da pri optimalnem davčnem svetovanju uporabi vse davčne prednosti. Če teh obveznosti ne izpolni, prevzema pravno in etično odgovornost. Zato morajo imeti davčni svetovalci visoka moralna načela, da pri svojem delu ne sodelujejo pri nemoralnih dejanjih. Dolžni so spoštovati kodeks poklicne etike (Čokelc, 2005, str. 14).

V splošnem za poklicno-etična pravila velja, da opredeljujejo temeljna načela svoje stroke, odnose do uporabnikov storitev, odnose do družbenih okolij, v katerih delujejo, ter odnose med pripadniki posamezne stroke (Kopač, 2003, str. 208).

Kodeks poklicne etike preizkušenega davčnika je zapis temeljnih pravil, po katerih se preizkušeni davčnik ravna pri opravljanju strokovnih nalog. Njegovo spoštovanje je bistvena sestavina in pogoj za doseganje ciljev davčne stroke (Kodeks poklicne etike preizkušenega davčnika, 2010).

Za davčne svetovalce veljajo strožja merila profesionalnega obnašanja kot za pripadnike drugih poklicev. Zelo močno je poudarjena dolžnost lojalnega obnašanja do naročnika, vendar se poleg tega zahteva tudi odgovorno ravnanje do države in javnosti. Pri davčnih svetovalcih je javni interes v skrbništvu davčnega prava. Javni interes se zagotavlja tudi s predpisovanjem zahtev za opravljanje poklica, saj je to pogojeno s preizkusi znanja in pridobljenimi soglasji. Zaradi delovanja v javnem interesu se od davčnih svetovalcev zahteva večja odgovornost. Prav odgovornost do javnosti zahteva od davčnih svetovalcev obnašanje, ki omogoča ravnanje v skladu s pričakovanji in zahtevami javnosti. Zato nista dovolj le poznavanje in delovanje v skladu z zakonodajo, ampak je treba ravnati v skladu s poklicno odgovornostjo. Njena zloraba vodi do disciplinskih postopkov zaradi kršenja poklicne odgovornosti (Gounalakis, 1998, str. 3593).

Koletnik (2000, str. 9–11) navaja naslednja temeljna etična načela preizkušenega davčnika:

- **Strokovnost in odgovornost preizkušenega davčnika:** pri izpolnjevanju obveznosti in odgovornosti mora biti strokoven, odgovoren, zaupanja vreden, neoporečen, neodvisen in prizadeven. Podatke je dolžan sporočati pošteno in resnično ter jih popolnoma razkriti. Davčnik sme prevzeti samo tiste naloge, za katere lahko upravičeno pričakuje,

da jih bo opravil strokovno neoporečno. Davčnika mora odlikovati kar najširše, najpopolnejše in najbolj vsestransko poznavanje davčne in ekonomske teorije ter prakse, zlasti pa ekonomike in davščin gospodarskih družb, davčnega prava in davčnih služb, računovodstva in seveda davčnega svetovanja. Kadar njegovo delovanje posega v mednarodni poslovni prostor, je dolžan spoštovati tudi mednarodne davčno svetovalne standarde ter druga mednarodno sprejeta pravila za davčno svetovanje. Pri opravljanju svojih obveznosti in odgovornosti mora biti zanesljiv v vseh zadevah, ki se nanašajo na davčno dejavnost. Zavestno ne sme sodelovati v nobeni nezakoniti oziroma nedovoljeni dejavnosti ali pri dejanjih, ki mečejo slabo luč na poklic. Davčnik je pri svojem delu dolžan z nenehnim izpopolnjevanjem teoretičnega znanja in veščin ohranjati visoko raven strokovnosti. Prav tako je dolžan oskrbovati naročnika s pomembnimi in zanesljivimi davčnimi informacijami. V zvezi s tem mu pripravi popolna in jasna pisna ali ustna poročila ter priporočila.

- **Zaupnost preizkušenega davčnika:** davčnih zaupnih informacij, s katerimi se seznanja pri svojem delu, ne sme razkrivati nepooblaščenim osebam, razen če ima izrecno dovoljenje za razkrivanje tako pridobljenih podatkov ali če ga k razkrivanju zavezuje zakon. Zaupnih informacij ne sme uporabljati niti za osebne koristi niti za kak drug namen, ki bi bil v nasprotju z zakoni. Davčnik je dolžan obveščati svoje podrejene sodelavce o zaupni naravi informacij, s katerimi se seznanijo pri svojem delu. Pri tem jih je dolžan nadzorovati in tako zagotavljati spoštovanje načela zaupnosti.
- **Neoporečnost preizkušenega davčnika:** davčnik se mora izogibati vsaki dejavnosti, ki bi mu onemogočila neoporečno opravljanje dolžnosti. Dolžan se je izogibati opravljanju in podpiranju vsake dejavnosti, ki bi lahko spravila njegovo stroko na slab glas. V nobenem primeru ne sme podrediti lastne presoje in odločitve nezakonitim in etično dvomljivim interesom ali koristim naročnika, saj bi v nasprotnem primeru preprečil strokovno neoporečno sodbo o davčni zadevi. Dolžan se je izogibati dejanskemu ali navideznemu navzkrižju interesov in vse ustrezne stranke obvestiti o vsakem možnem navzkrižju.
- **Neodvisnost in prizadevnost preizkušenega davčnika:** davčnik se zavzema za organizacijske rešitve, ki spoštujejo njegovo neodvisnost pri opravljanju poklicnih nalog. Prizadeva si za izpopolnjevanje znanja ter za večjo učinkovitost in kakovost svojega dela. Osebno odgovarja za ustanovitev in delovanje davčno svetovalne službe v svoji organizaciji. Dejavno se vključuje v oblikovanje in sprejemanje notranjih organizacijskih pravil ter skrbi za natančno razumevanje pristojnosti in odgovornosti vsakega udeleženca pri davčnem svetovanju. Davčnik poenoti notranja davčno svetovalna poročila, ki morajo biti v vseh primerih sestavljena vestno in pošteno do vseh svojih uporabnikov. Tako davčnik pomaga povečati zanesljivost, učinkovitost, uspešnost in zakonitost gospodarjenja.

- **Sporočanje preizkušenega davčnika:** davčnik je dolžan pristojnim odločevalnim ravnam v podjetju in drugim naročnikom sporočati podatke na pošten in resničen način. Popolnoma mora razkriti vse pomembne informacije, za katere je mogoče domnevati, da otežujejo uporabnikovo razumevanje poročil, pripomb in predlogov.

Davčni svetovalci morajo pri opravljanju davčno svetovalnih storitev delovati v skladu z veljavno davčno zakonodajo, njihovo ravnanje pa mora biti tudi moralno in etično sprejemljivo, torej skladno s pravili poklicne etike. V ta namen poklicne organizacije za svoje člane v obliki poklicnih kodeksov pripravljajo moralna in strokovna načela obnašanja ter skrbijo za sankcioniranje kršiteljev. S tem ščitijo uporabnike storitev pred strokovnimi nepravilnostmi in samovoljo pripadnikov hkrati pa dvigujejo družbeni ugled poklicni skupini.

2 RAZVOJ DAVČNEGA SVETOVANJA

Prikaz zgodovine razvoja davčnega svetovanja je povzet po Čokelcu (2006, str. 50), Pausch in Pausch (1990, str. 12–86) ter Pausch (1992, str. 14).

V sodobni strokovni literaturi se davčno svetovanje opredeljuje kot mlada veda z zametki v začetku 20. stoletja. Vendar podrobno proučevanje kaže, da je iskanje rešitev in svetovanje pri izpolnjevanju davčnih obveznosti staro toliko kot obdavčenje. Zato lahko že od nekdaj govorimo o davčnih strokovnjakih, saj zgodovina davkov sega na začetek človeške kulture. Že na zgodnjih razvojnih stopnjah človeške kulture zasledimo predhodnike davčnega svetovalca. Ta naj bi opozarjal vladajoče elite na neprimerna davčna bremena ter ščitil davčne zavezance pred krivično in nepošteno obdavčitvijo, izkoriščanjem, ropanjem ter izsiljevanjem davčnih uradnikov in drugih, ki so zaradi svoje moči in vpliva na nezakonit način in tudi brez vednosti vladarjev zaradi osebnih koristi povečevali obdavčenje. Z zastopanjem davčnih zavezancev so se oblikovala pravila svetovanja, morala obdavčevanja in pobiranje dajatev. Te aktivnosti pa so aktualne tudi v 21. stoletju.

Na podlagi etnoloških ugotovitev najdemo prednike davčnega svetovalca že v svetu starešin lokalnih skupnosti. Odločali so o delu in blagovnih storitvah, o medsebojni pomoči, o izročitvi in razdelitvi hrane in plena, iz česar so se kasneje razvile dajatve. Na posvetih se je eden izmed starešin lahko oklical za varuha in preostalim delil nasvete. Pomembni so bili predvsem tisti, ki so znali računati in so že pred 11.000 leti razvili prvi knjigovodski sistem. Prvi pravni in gospodarski dokumenti pa so se pojavili pred 5.000 leti.

Ob biblijskih rajskih rekah Evfrat in Tigris so pisci na sto tisoč tablicah klinopisa zapustili najobsežnejše pisno gradivo. V glavnem so bili to gospodarski dokumenti, po naravi knjigovodski. Prikazujejo prehod iz zadružnega sveta starešin do mestnega sveta, v katerem so govornike med starešinami spraševali za nasvet o davčnih zadevah. V

sumerskih slovarjih že najdemo pojma svetovanje in svetovalec. Obstajajo dokazi o izobraženosti duhovniškega višjega sloja, ki so se razvili v računske in pisne strokovnjake knjigovodje in zapustili številne zapiske o naravnih dajatvah in tlaki. Čeprav so bili knjigovodje najprej v templjih in palačah ali v službi javnih gospodarstev, so lahko svobodno delovali tudi za zasebna gospodarstva. V velikih mestih so imeli premožni trgovci in veliki posestniki že urejena knjigovodstva, poleg teh pa so se pojavile obrtniške pisarne in z njimi samostojni knjigovodski izvedenci.

Iz sredine 3. tisočletja pred našim štetjem izvirajo prvi primerki besedil sumerskih mestnih knezov, ki v povezavi z naravnimi dajatvami govorijo o sporih, priznavajo olajšave pri davkih, ukrepajo proti krivici in se zavzemajo za pravico. Za dobrega desetinskega (davčnega) pomočnika se je pri omenjenih sporih vedno našel razlog za pomoč pri zastopanju zakonov in pravice. S pojavom merskega in denarnega sistema je bilo mogoče meriti stroške. Računovodstvo je že imelo sezname prihodkov in odhodkov, plačilnih, posojilnih in skladiščnih knjižnih tablic, pobotnic, enostavni mesečni izkaz poslovnega izida in do konca 3. tisočletja pred našim štetjem tudi letno bilanco. S takšno opremljenostjo so lahko pripravili ekonomske načrte in pomagali pri njihovi izvedbi.

Drugače kot ob Evfratu in Tigrisu najdemo ob Nilu primerljivega knjigovodskega strokovnjaka le v velikih poljedelskih gospodarskih enotah. Pojavili so se pisarji, ki so dajali davčne nasvete. Več let so se izobraževali za davčne pomočnike, in sicer na področjih vodenja aktov, vodenja seznamov, računovodstva, sestavljanja inventarja, pisemskih in formularskih listin, seznamov plač in kupcev, seznamov izdatkov in prejemkov. V tem obdobju sta bila že znana pojma debet in kredit, za označbo primanjkljajev je bila določena rdeča pisava. V starem Egiptu je veljalo, da mora biti vsaka davčna prošnja oziroma pritožba zapisana. Prepovedano je bilo ustno prositi. Pisnih pritožb niso pisali uradniki, ampak poznavalci prava, ki so jih prebrali pred davčnimi uradniki in ustno razložili.

V Atenah je Demosten (384–322 pred našim štetjem) prva pomembnejša osebnost iz pravne in davčne zgodovine. Že v svojem prvem pravnem govoru se je izkazal kot pravni navdušenec z znanjem podjetništva in davčne stroke. Neprestano se je ukvarjal s knjigovodstvom in zunanjimi davki, z odpustom davka na sužnje in carinami. Napisal je ugovor za davčnega zavezanca proti davčnemu izterjevalcu Andriotonu, ki je uporabljal metode zarubljenja in kaznovanja z odvzemom prostosti. Vse to je dojemal kot nedopustno poseganje v tuje pravice. Kot odličen davčni svetovalec na ljudskih zborovanjih je zaslužen za potrditev zakona, v katerem so nezanesljive častne dajatve bogatih državljanov nadomestili s stalnimi, tako da je bil vsak obdavčen v razmerju s svojim premoženjem.

Od 4. stoletja pred našim štetjem obstajajo dokazi o popisu, in sicer o rednem popisu prebivalstva in popisu premoženja. Premožne plemiške družine so priložile poslovne knjige s pregledom premoženja s kreditnim in trgovinskim prometom. Patron je postal

pomemben zaščitnik rimskih nedržavljanov in prebivalcev provinc proti davčni samovolji. Kot patron je znan predvsem starejši Cato (234–149 let pred našim štetjem). Njegovi zapiski o poljedelstvu in govorniški fragmenti ga potrjujejo kot knjigovodskega in davčnega poznavalca, ki je posedoval odlično znanje iz ekonomike in njenem vplivu na izgubo ali dobiček. Podobno kot Demonsten v Atenah je patron Marcus Tullius Cicero (101–43 pred našim štetjem) eden od najpomembnejših davčnih odvetnikov. Iz njegovih govorov in pisem je prepoznati dobro usposobljenega prednika davčnih svetovalcev. Med odvetniki je blestel zaradi zmage v procesu proti visokemu davčnemu izterjevalcu Verresu, ki je kot upravitelj izkoriščal prebivalstvo province Sicilije. Davčnim izterjevalcem, ki jih je vodil Verres, je očital metode ropanja in izsiljevanja. Z dokazi je Cicero dosegel njegov pregon.

Z razcvetom rimskega prava (od 1. do 3. stoletja) je naraščalo število plačanih uradnikov ter število pomočnikov v pravnih in davčnih zadevah. Pravna znanost je bila izvorno zadeva duhovščine, kasneje so jo smeli častno opravljati plemiški patroni in govorniki iz viteškega stanu, na koncu pa tudi zastopniki meščanskega stanu. Knjigovodska dela in dela pisarja so opravljali samostojni svetovalci, ki so že imeli status svobodnega poklica. Davčni uradi so zaposlovali knjigovodje, pisarje, računovodje in pomočnike.

Že v času Kleopatre je imel helenistični Egipt visoko razvito davčno vedo, ki se je v času rimskega osvajanja (30 let pred našim štetjem) še razvijala. Velike in male gospodarske enote so z namenom, da bi se izognile prevelikim davčnim bremenom, vodile poslovne knjige. Davčne napovedi so bile pisne, saj so se bali davčnega nadzora.

Zaradi gospodarskih in političnih pretresov v času pozne antične rimske vladavine sta začela davčna ureditev in z njo povezano davčno svetovanje propadati. Število samostojnih davčnih svetovalcev se je zmanjševalo. Mnogi so bili podkupljivi, veliko jih je za plačilo poskušalo pridobiti podkupljive sodnike, davčne izterjevalce in vojaške poveljnike.

V srednjem veku se ob govorniku pojavi še pisar. Razlog za to najdemo v razširjenem pisnem komuniciranju med ljudmi (Ivanjko, 2000, str. 9). S povečanjem obsega davčnih spisov in listin, s pojavom trgovskih knjig in pisne računske umetnosti so pisarji prevzemali vedno več dela in nalog. Poklic pisar je zametek današnjega poklica davčni svetovalec.

Rimsko-germanski proces svetovanja je dosegel največjo moč v obdobju Karla Velikega (od leta 768 do leta 814 našega štetja). Karel Veliki je načrtno zadolžil pisarja za davščine in vodenje računov. Sprva so govorniki lahko delovali le ob navzočnosti stranke, kasneje pa jih je pooblastil, da so imeli polno pravico zastopanja. Leta 803 je izdal odredbo, naj glasniki zberejo podatke o pomočnikih in pisarjih ter prinesejo zapisana njihova imena. Paziti so morali, da so ti resnično zastopali in ščitili ljudstvo. Te osebe so bile vpisane v register, ki so ga hranili v zakladnici. Državna kontrola je ščitila predvsem cerkev, vdove,

sirote in slabotne, za katere je bilo treba po izključni odredbi cesarja poiskati samo izkušene zastopnike in pravne pomočnike. Obstaja tudi nekaj zapisov, ki dokazujejo potrebo po zaščiti davčnih zavezancev pred uradniki, če so ti prekoračili običajno mero dajatev in zahtevali nepravilne dajatve ali nepravilne mitnine.

V poznem srednjem veku se v Italiji pojavi nov poklicni stan akademsko izobraženih juristov, ki so se ukvarjali z razvojem prava in pravnim svetovanjem. Italijanski govorniki in svetovalci so ponovno odkrili pomen pravne znanosti in ga podkrepili z ustanovitvijo univerzitetnega študija leta 1119 v Boloniji. Absolventi pravne fakultete so večinoma delali v davčnih uradih. Zato se je na nasprotni strani pojavila potreba po davčnih pravnikih. Pravna mnenja za dosego ali ohranitev davčnih privilegijev ter zastopanje pred davčnimi uradi in sodišči so zahtevali predvsem veletrgovci, trgovske družbe in bančni konzorciji.

Po letu 1500 našega štetja je doživelo davčno strokovno svetovanje hitre in korenite spremembe na treh povezanih temeljnih področjih - v pravu, gospodarstvu in znanosti. Na področju gospodarstva se je s širitvijo tržno-denarnega gospodarstva pojavilo več gospodarskih enot, ki so potrebovale svetovalce in zaupnike za vodenje knjig, računov, tudi zaradi naraščanja različnih davkov. Sprva ločeni dejavnosti pravnih in gospodarskih svetovalcev sta se ob prehodu v pravno državo in tržno gospodarstvo združili v kombinacijo pravnega in gospodarskega svetovanja s težiščem na davčnem svetovanju.

Vodilno vlogo pri davčnem svetovanju je v obdobju prehoda od fevdalnega pravnega davčnega reda k deželnemu in državnopravnemu davčnemu redu prevzela advokatura. To obdobje so zaznamovali pravni spori za uveljavitev stanovskih ali osebnih davčnih privilegijev. Francoski pravniški stan je pridobil svetovni sloves s svojim učinkovitim nastopom proti monarhični davčni samovolji. Francoski pravniki, ki so bili zelo izobraženi na področju rimskega in kanonskega prava, so tako izpodrinili barone, prelate in dvorjane, ki so do takrat zasedali sodniška in svetovalna mesta. Oblikoval se je cehovsko organiziran poklicni stan, ki je na začetku novega veka pomembno vplival na kraljevo davčno zakonodajo. Montesquieu (1689–1755) se je zavzemal za ustrezno pojasnilo davščin in je že zelo zgodaj podpiral reformo davčne ureditve. Zapisal je, da morajo biti davki lahko razumljivi in jasno merljivi.

Po letu 1500 je bila posebej opazna vloga juristov v pravni praksi in na področju davčno-političnega svetovanja kraljem, knezom, cehom in drugim zainteresiranim skupinam. Juristi so odločilno vplivali na spremembe zakonov o dajatvah. V Londonu so si izborili neodvisni pravni položaj in se združili v organizaciji Inns of Court. Člani te organizacije so si kot svetovalni organ kraljevega dvora pridobili bogato znanje o oblastnem ustroju. Najuglednejši pripadniki odvetniškega stanu so bili imenovani v parlament. Ko je samovoljni in oblastni Karl I. želel uveljaviti politiko rastočih dajatev, se mu je parlament z učenimi in domiselnimi juristi uprl. V ostrih razpravah so se juristi borili proti pobiranju

nepravičnih davkov, preživelim zahtevam za desetino, neusmiljenosti kraljevih izrednih sodišč in kršitvam parlamentarnih privilegijev.

V duhu razsvetljenstva, to je v 17. in 18. stoletju, so se pojavile nove etične predstave o obdavčitvi. Vplivale so na delovanje svetovalcev in politiko obdavčevanja. Do takrat je bilo davčno svetovanje del advokature in tesno povezano z verskim naukom. Iz jurističnih razprav so razvidne obdolžitve advokatov, ker so na področju davkov sklepali donosne posle. Razsvetljenstvo postavlja nove etične zahteve, in sicer:

- Nikoli ne prevzemite primera, če bi lahko izgubili vest in ugled.
- Pri zastopanju nikoli ne uporabljajte nelegalnih sredstev.
- Strank ne obremenjujte z odvečnimi stroški.
- Kdor prevzame več primerov, kot jih lahko uspešno zastopa s svojim talentom in v razpoložljivem času, deluje nespametno.
- Dobrega advokata odlikujejo znanje, vnema, resnica, zvestoba in pravičnost.

Davek na dohodek, kakršnega poznamo danes, izvira iz leta 1799 iz Velike Britanije, takrat najnaprednejše industrijske države. Dokončno se je uveljavil leta 1842, leta 1910 je dobil progresivno obliko in izzval dve skupini svetovalcev: pravne svetovalce in računovodske strokovnjake. Slednji so kmalu prevzeli prevladujočo svetovalno vlogo pri ugotavljanju dobička v trgovini, obrti in drugih poklicnih dejavnostih. Njihov poklicni stan je dobil zagon z zakonsko uvedbo obveznih kontrol (prvič leta 1844 za nove železniške delniške družbe) in z nastankom regionalnih poklicnih združenj pod kraljevim pokroviteljstvom. Na prehodu v 20. stoletje je pri gospodarskem in davčnem svetovanju delovalo že približno 5.000 organiziranih računovodij. Izobrazbo so pridobivali v inštitutih lastnih združenj po strogih strokovnih in etičnih načelih. Zelo malo pravnih svetovalcev se je posvetilo temu novemu poklicnemu področju. Poslej so davčni zavezanci lahko oddajali davčne napovedi prek svojih pooblaščenec. Pri davčnih pravnih pa so davčni zavezanci lahko vključili zastopnika. To delo so opravljali odvetniki, medtem ko so bili juristi specializirani predvsem za civilno, kazensko in procesno pravo.

Današnji profil davčnega svetovalca izhaja iz konca 19. stoletja in je posledica industrijske revolucije ter zapletene in obsežne davčne zakonodaje. Delo davčnega svetovalca je tesno povezano z revizijskim in računovodskim poklicem.

3 UREDITEV DEJAVNOSTI DAVČNEGA SVETOVANJA V EVROPSKI UNIJI

3.1 Pravni red ureditve dejavnosti davčnega svetovanja

Davčno svetovalne storitve so kompleksne in nematerialne. Temeljijo na znanju, veščinah in kvalifikacijah. Zato je pogoj za pričetek opravljanja dejavnosti kakor tudi samo

opravljanje v mnogih državah regulirano (Waschkau, 2007, str. 29), urejenost tega pa je različna. Prepleta se zakonska regulativa, samoregulativa poklicnih organizacij in spoštovanje poslovnih običajev, praks in tradicij.

Davčno svetovanje ima v zahodnih državah že dolgo tradicijo, tako da so ustrezne norme opravljanja tovrstnih storitev in svetovanja svetovalcev tako z naročniki kot tudi z davčno oblastjo že izoblikovane. V večini držav, kjer se naročniki poslužujejo storitev davčnega svetovanja, le te opravljajo na nivoju strokovnih združenj, ki imajo svoja notranja pravila. Omenjenih storitev se naročniki poslužujejo glede na potrebe in pri svetovalcih tistih stanovskih združenj, ki so na določenem področju aktivnejši ali pa imajo boljši sloves (Skitek, 2003, str. 11).

Države članice EU različno pravno urejajo davčno svetovanje, kar je posledica zgodovinskega razvoja. Glavni razlog za različno pravno ureditev je v zelo različnem pojmovanju dejavnosti, ki jo smejo davčni svetovalci opravljati. V Nemčiji smejo na primer zastopati stranke pred sodišči, medtem ko to v mnogih evropskih državah ni dovoljeno, saj smejo davčne zavezance pred sodišči zastopati le odvetniki. Tako se potrebna znanja, ki jih morajo imeti davčni svetovalci, med državami članicami zelo razlikujejo (Franc, 2010).

Glede na nivo zakonske ureditve davčnega svetovanja ločimo tri različne vrste pristopov (Čokelec, 2005, str. 5):

Popolnoma urejen sistem – Popolnoma zakonsko urejeno je davčno svetovanje v državah Avstrije, Kitajske, Japonske, Češke, Nemčije in Poljske. Zakonodaja natančno določa, kdo in pod kakšnimi pogoji sme opravljati dejavnost davčnega svetovanja.

Delno urejen sistem – Predstavlja sistem, kjer je davčno svetovanje le delno zakonsko urejeno. Najpomembnejši predstavnik te skupine so Združene države Amerike. V ZDA lahko vsakdo, tudi brez vsake kvalifikacije, daje davčne nasvete ali pripravi davčno napoved oz. davčni obračun za neko drugo osebo. Ni nobenih formalnih ali drugih ovir glede tega, kdo ima pravico opravljati storitve davčnega svetovanja. Pogoj je le, da se sestavljalec na davčno napoved tudi podpiše in s tem prevzame odgovornost za njeno pravilnost. Ko pa se naročnik pojavi v postopku pred davčnimi organi, lahko kot davčni svetovalec oziroma zastopnik naročnika nastopa samo revizor z licenco ali odvetnik.

Popolnoma neurejen sistem – Osnova takšnega sistema je, da za opravljanje dejavnosti davčnega svetovanja ni posebnih omejitev ali zakonskih ovir. Davčni svetovalci se v teh primerih združujejo predvsem v posamezne zbornice ali združenja, ki imajo svoja notranja pravila o metodiki dela, pravila obnašanja, podeljevanja internih nazivov, razlogov za odvzem le teh, zahtev po ustrezni formalni izobrazbi in podobno. Ponekod so omenjena združenja tudi tako močna (npr. Nizozemska), da jih državne institucije (ministrstva,

davčni organi in drugi) jemljejo za povsem enakopravnega sogovornika pri reševanju strokovnih problemov, sestavljanju nove zakonodaje in podobno.

Razlike pri pravni ureditvi davčnega svetovanja v državah članicah obstajajo predvsem pri reguliranju vstopa na trg in urejanju tekočega poslovanja. Najbolj liberalno je davčno svetovanje urejeno v skandinavskih državah, kjer se za izvajanje ne zahteva določena kvalifikacija. Španija, Nizozemska in Belgija regulirajo vstopne omejitve, ne pa tudi samega davčnega svetovanja. Francija, Avstrija in Nemčija poznajo zelo strogo in kompleksno reguliranje tako vstopnih omejitev kot tudi delovanja. Zaradi različnih izhodišč za ureditev davčnega svetovanja so pogledi na to področje v Evropi zelo različni. Države članice opravičujejo reguliranje z argumentom, da varujejo interese, pravno varnost potrošnikov in visoko raven kakovosti storitev. Poklicna pravila zagotavljajo neodvisnost, ustreznost, nedotakljivost in odgovornost izvajalcev (Waschkau, 2007, str. 30).

Davčno svetovanje na ravni Evropske unije pravno ni enotno urejeno, saj ne obstaja posebna sektorska direktiva, ki bi urejala izključno področje davčnega svetovanja. V mnogih državah članicah se davčno svetovanje obravnava med tako imenovanimi svobodni poklici. Pojem svobodnih poklicev v konkurenčno-pravnem smislu zajema poklice, katerih cilj je izvajanje visoko specializiranih storitev. Je v skladu s širšim javnim interesom, zato je njihovo izvajanje v večini držav Evropske unije regulirano, predvsem z namenom, da bi se zagotovila ustrezna raven izvajanja storitev in preprečile pomanjkljivosti, ki bi se lahko pojavile ob popolni liberalizaciji teh storitev. Pri pravilni umestitvi davčnega svetovanja v evropski pravni red moramo upoštevati zakonodajo, ki se nanaša na dejavnost svobodnih poklicev. Upoštevati je treba neposredne določbe Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti (v nadaljevanju PES), Direktivo o priznavanju poklicnih kvalifikacij in Direktivo o storitvah na notranjem trgu (v nadaljevanju DSNT) (Franc, 2010, str. 3).

Izhodišča Evropske komisije za pravno ureditev svobodnih poklicev (Franc, 2010, str. 3):

- Se zavzemajo za odpravo konkurenčnih ovir, ki so neupravičene ali škodujejo splošnemu interesu, in pravil, ki so neugodna za potrošnike, navsezadnje tudi za ponudnike;
- se zavzemajo za odpravo obvezujočih fiksnih ali najnižjih tarif in za prepoved pogajanja o plačilu na osnovi doseženega rezultata, saj to ovira kakovost storitev in konkurenčnost;
- upoštevajo pogodbene določbe o varstvu konkurence in notranjem trgu;
- se zavzemajo za učinkovito in pregledno samoureditev ali ureditev sektorja svobodnih poklicev;
- zagotavljajo vključitev ter mobilnost ponudnikov in strokovnjakov z univerzitetno ali podiplomsko izobrazbo v ta sektor;
- odpravljajo omejitve za sodelovanje in lajšajo ustanavljanje ponudnikov storitev z različnih strokovnih področij;

- izboljšujejo etične standarde za zaščito potrošnikov in predvidevajo kodekse ravnanja, ki bi jih morali ponudniki strokovnih storitev pripraviti v sodelovanju z vsemi interesnimi skupinami;
- se zavzemajo za odpravo posebnih predpisov na področju oglaševanja;
- opravičujejo predpise, ki predvidevajo, da lahko pri opravljanju storitev svobodnih poklicev nastanejo eksterni učinki in da se lahko določene od teh storitev opredelijo kot javne dobrine.

Iz sekundarnega prava EU tako za izvajanje davčnega svetovanja najbolj ustrezata Direktiva o priznavanju poklicnih kvalifikacij in DSNT. Namen obeh direktiv je olajšati izvajanje pravice do opravljanja in pravice do ustanavljanja podjetij. Direktivi urejata različna področja, čeprav se na več mestih tudi prekrivata. V strokovni literaturi večkrat poudarjajo, da ureja Direktiva o priznavanju poklicnih kvalifikacij vprašanja o dostopu poklica, DSNT pa ureja izvajanje storitvene dejavnosti (Waschkau, 2007, str. 113).

Druga razlika med direktivama se kaže v tem, da se direktiva o priznavanju poklicnih kvalifikacij nanaša izključno na tiste regulirane poklice, pri katerih se za pridobitev poklicne kvalifikacije zahteva poseben pravni ali upravni postopek, DSNT pa velja za vse storitvene poklice ne glede na to, ali so zakonsko urejeni ali ne. Za neregulirane poklice pride torej v poštev zgolj DSNT. Določbe med direktivama se torej ne izključujejo, ampak dopolnjujejo. Pri reguliranih poklicih se kumulativno uporabljajo določbe direktive o priznavanju poklicnih kvalifikacij in DSNT, le da imajo določbe prve prednost pred določbami DSNT. Za stvari, ki jih direktiva o priznavanju poklicnih kvalifikacij ne ureja, pa se uporabljajo določbe DSNT. To so določbe o upravnem postopku, zavarovanju poklicne odgovornosti, oglaševanju, kakovosti storitev in multidisciplinarnem sodelovanju (Waschkau, 2007, str. 114–115).

Poenotenje poklicnega prava davčnih svetovalcev v Evropski uniji ni mogoče. Države članice, ki imajo uzakonjene strožje zahteve o poklicnih kvalifikacijah, bi namreč diskriminirale domače ponudnike, če bi ponudnikom iz drugih držav omogočile opravljanje storitev brez omejitev (Waschkau, 2007, str. 39).

Evropska unija si prizadeva za deregulacijo in liberalizacijo trga storitev, saj to izhaja iz Lizbonske strategije. Ne glede na to načelno stališče pa priznava svobodnim poklicem poseben status. Dopušča pravico do reguliranja na osnovi tradicionalnih, geografskih in demografskih posebnosti. Zaveda se, da lahko pretirana liberalizacija spremeni bistvene lastnosti svobodnih poklicev. Zato je treba za njihovo organizirano izvajanje vzpostaviti pravni okvir, ki ga morajo spoštovati izvajalci, poklicne organizacije pa morajo preveriti, ali njihova poklicna pravila sledijo tem zahtevam (Franc, 2010, str. 4).

Za lažje razumevanje nujnosti po pravnem reguliranju davčnega svetovanja moramo najprej ugotoviti razloge, ki so privedli do tega, ter ugotoviti njegove pozitivne in

negativne učinke. Glavni razlog za reguliranje je asimetrija informacij. Ta nastopi, ko razpolagajo povpraševalci z manj znanja o poklicu in storitvah od izvajalcev. Prvi ne morejo pravilno oceniti kakovosti storitev, saj zaznava kakovosti storitev ni neposredno povezana z vidnimi rezultati. Tako lahko na primer davčni svetovalec zagotovi kakovostne storitve, ko zastopa naročnika pred davčnim organom, kljub temu pa naročnik izgubi upravni spor. Prav tako se na storitvi neposredno ne odraža njeno malomarno opravljanje (Hardege, 2007, str. 11).

Problem asimetričnosti informacij obstaja tudi v povpraševanju, ki ga narekuje ponudba. Potencialni naročnik ni sposoben določiti minimalnih zahtev, ki bi jih morala imeti storitev. Zaradi prevladujočega položaja lahko ponudnik naročniku narekuje, katere storitve potrebuje. Naročnika prepriča, da potrebuje obsežen nabor storitev, ki storitev samo dražijo, ne prinašajo pa neposrednih koristi. Tudi v tem primeru odpove trg, posledica je suboptimalna ponudba (Hardege, 2007, str. 12).

Teorija loči dve vrsti reguliranja, in sicer urejanje pridobitve poklica ter urejanje opravljanja poklicne dejavnosti. Prvo se nanaša na pogoje, v katerih lahko ponudnik sploh prične opravljati dejavnost. Praviloma so to zahtevane poklicne kvalifikacije, kot so zahtevana stopnja izobrazbe, praktične izkušnje, opravljen poklicni izpit in pridobitev licence. Druga oblika normativnega urejanja je reguliranje delovanja (cen, oglaševanja, multidisciplinarnega sodelovanja, statusnopravnih oblik organiziranja, zavarovanja poklicne odgovornosti, ustanavljanja podružnic) (Franc, 2010, str. 5).

Z vstopnimi omejitvami se ureja zahtevano raven kakovosti in varuje potrošnike. Preprečuje se, da bi storitve opravljali ponudniki brez ustreznih znanj in izkušenj, ki bi lahko s svojo nestrokovnostjo naročnikom povzročili premoženjsko škodo (Hardege, 2007, str. 40). Glavna oblika reguliranja vstopnih omejitev je predpisovanje zahtevanih minimalnih kvalifikacij, vendar te ne smejo biti postavljene previsoko, saj iz ponudbe izločujejo dovolj usposobljene ponudnike in prekomerno ščitijo tiste, ki izpolnjujejo pogoje (Hardege, 2007, str. 16).

Z reguliranjem delovanja se vpliva na pogoje delovanja na trgu. Najbolj izpostavljeni obliki reguliranja sta predpisovanje cen in oglaševanje (Hardege, 2007, str. 13). Delovanje urejajo poklicna združenja, ki so odgovorna za strokovni razvoj svojih članov, nadzorujejo njihovo ravnanje v skladu s poklicnimi pravili, prizadevajo si za kakovost storitev in zoper kršitelje tudi disciplinsko ukrepajo. Omogočajo nepristransko, kompetentno in odgovorno ravnanje svojih članov, kar povečuje ugled poklica v javnosti in varuje potrošnike (Karas, 2004, str. 36).

Glavni negativni učinek reguliranja je omejevanje konkurence. To se zgodi, ko je reguliranje preveč restriktivno, ni ciljno usmerjeno oziroma metode reguliranja niso povezane z želenimi cilji. Posledica je omejevanje dostopa na trg, s čimer se obstoječe

ponudnike varuje pred novo konkurenco. Zmanjšujejo se pritiski na zniževanje cen v konkurenčnem okolju, ponudba je naravnana na potrebe naročnikov, pojavi se težnja za dvig kakovosti, inovativnosti in za učinkovito in gospodarno ravnanje, tudi za možnost zaposlovanja (Hardege, 2007, str. 13).

3.2 Združenja davčnih svetovalcev

3.2.1 Evropsko združenje poklicnih združenj davčnih svetovalcev

V okviru Evropske skupnosti se je oblikovala zveza poklicnih organizacij, ki se ukvarja z davčnim svetovanjem v posameznih evropskih državah, z nazivom Confédération Fiscale Européenne (v nadaljevanju CFE). CFE je krovna organizacija 32-ih nacionalnih poklicnih organizacij davčnih svetovalcev iz 24-ih evropskih držav. Sodeluje z vsemi evropskimi organizacijami in institucijami ter zastopa preko 180.000 evropskih davčnih svetovalcev. Članice CFE so lahko tudi organizacije davčnih svetovalcev iz držav, v katerih ta poklic še ni zakonsko urejen (CFE, 2010).

CFE je bila ustanovljena leta 1959 v Parizu. Danes sodeluje predvsem pri harmonizaciji poklicne ureditve davčnega svetovanja in davčnega prava v Evropi. Poseben poudarek daje vzpostavitvi statusa davčnega svetovalca v Evropski uniji in priznanju pravice do delovanja davčnih svetovalcev preko meja posameznih držav. Posebej se trudi za povezovanje z davčnimi svetovalci v državah, ki niso članice Evropske skupnosti in nudi znanje, informacije in pomoč pri vzpostavitvi poklica davčnega svetovalca ter postavitvi poklicnih združenj v teh državah (Ošlaj, 1995, str. 16). Njeno osnovno načelo je vzpostaviti v Evropi poklic davčnega svetovalca, ki bo v celoti priznan tako s strani oblasti kot s strani javnosti. Tak javno priznan poklic bo zagotavljal najboljšo zaščito davkoplačevalcem, davčne svetovalce bo silil v nadaljnje poklicno usposabljanje, hkrati pa na svoj način tudi pripomogel k ohranjanju pravne države (CFE, 2010).

Poleg nadzora poklica davčnega svetovalca pa CFE proučuje tudi vse predloge smernic Evropske unije, ki se tičejo davčnega področja. Preko svojega davčnega odbora posreduje stališča Evropski komisiji, Evropskemu parlamentu, Gospodarsko-socialnemu odboru in OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development). Na tem področju si posebej prizadeva, da bi bile odločitve pri vzpostavljanju davčne harmonizacije pravične, enostavne in lahko izvedljive ter bi naročnikom pomenile čim manjšo možno davčno obremenitev (Planinc, 2000, str. 68).

CFE organizira tudi strokovna srečanja davčnih svetovalcev. Redni gostje so pomembni davčni strokovnjaki, predvsem s finančnih ministrstev oziroma davčnih služb. Skupno se namreč trudijo in delujejo, da bi usklajeno reševali probleme, ki segajo preko meja posamezne države in se z njimi pri svojem delu soočajo davčni svetovalci. Tako povezovanje in redna srečanja omogočajo poklicno in strokovno sodelovanje ter razvoj

tega poklica (Planinc, 2000, str. 68). Njen cilj je poenotenje kriterijev, odgovornosti, strokovnosti, kakovosti, organiziranosti tega poklica v čim več evropskih državah in vzpostavitev harmoniziranega davčnega prava (Ošlaj, 1995, str. 17).

CFE je članica v Secretariat Européen des Professions Liberales, Independantes et Sociales, ki je krovna organizacija svobodnih poklicev v Bruslju in stalni opazovalec evropske komisije "svetovalni forum za računovodstvo" - "Accounting Advisory Forum" (Kokotec-Novak, 2003, str. 10).

Organizacija deluje na naslednjih dveh področjih (CFE, 2010):

- Pri razvoju davčnega svetovanja, kodeksa poklicne etike, poklicnega prava ter zaščiti poklicnega naziva oseb, ki se ukvarjajo z davčnim svetovanjem,
- pri pregledu in dajanju pripomb na osnutke zakonodaje z davčnega področja na nivoju Evropske unije ter pripravi mnenj in predlogov sprememb le teh.

Naloge CFE so predvsem (CFE, 2010):

- Varovati poklicne interese davčnih svetovalcev,
- spoznati davčno zakonodajo posameznih držav članic in vplivati na harmonizacijo davčnega prava na tem področju,
- vplivati na organe oblasti v smislu čim večjega upoštevanja spoznanj iz prakse na področju davščin in poklicnega delovanja,
- prizadevati se za poenotenje poklicne zakonodaje v posameznih državah,
- informirati javnost o dejavnosti posameznih članic v okviru celotne organizacije,
- zagotavljati, da bodo pravice vseh članic v organih zveze enako zastopane,
- omogočiti sodelovanje na vseh področjih, ki so v interesu davčnih svetovalcev evropskih držav, kar pomeni tudi na področjih, ki so izven meja Evrope.

Članice CFE morajo zagotoviti, da se samo tistim posameznikom, ki izpolnjujejo določene pogoje, dovoli, da kot strokovno podkovane osebe opravljajo poklic davčnega svetovalca. Ti pogoji so (Ošlaj, 1993, str. 23):

- Imajo ustrezno visokošolsko izobrazbo ali drugo primerljivo izobrazbo,
- so vsaj tri leta delali kot davčni svetovalci,
- so opravili strokovni izpit ali izpit v organizaciji, ki jo je pooblastila država, ali v izobraževalni ustanovi, ki posreduje teoretična in praktična znanja o poznavanju davkov.

Pred izdajo dovoljenja (licence) mora vsak posameznik podpisati izjavo, s katero se zaveže, da bo spoštoval kodeks poklicnega vedenja in poklicne etike davčnih svetovalcev.

Izhodiščna načela za davčno svetovanje v Evropi so vsebovana v Pravilniku o poklicu davčnega svetovalca, ki ga je sprejela CFE. Ta organizacija meni, naj se davčni svetovalec vede na način, ki je v skladu z načeli poklicnega vedenja in načeli organizacije, ki ji pripada. Predpisane temeljne zahteve veljajo za vse organizacije članice CFE, predstavljajo pa minimalni standard za opravljanje davčnega svetovanja v vsej Evropi (Horvatič, 2000, str. 61).

3.2.2 Druga združenja davčnih svetovalcev v Evropi

Zahodnoevropske državne zbornice davčnih svetovalcev so združene v CFE. Poleg tega pa tri ali štiri zbornice sosednjih držav ali iz istega govornega področja ali tiste, ki so pač kako drugače povezane ali sorodne, tvorijo skupino, ki organizira strokovna in izobraževalna srečanja članov – davčnih svetovalcev teh držav. V Evropi deluje več takšnih mednarodnih združenj, npr. D–A–CH (Nemčija–Avstrija–Švica), A–SLO–HU–D (Avstrija–Slovenija–Madžarska–Nemčija) (Horvatič, 2000, str. 65).

Vsaka posamezna evropska država ima svoje strokovno združenje, katerih pristojnosti se od države do države razlikujejo.

4 UREDITEV DEJAVNOSTI DAVČNEGA SVETOVANJA V SLOVENIJI, AVSTRIJI IN VELIKI BRITANII

V nadaljevanju podrobneje predstavljam področje ureditve dejavnosti davčnega svetovanja v Sloveniji, Avstriji in Veliki Britaniji. Pri vsaki državi so najprej predstavljene zakonske podlage, sledi način opravljanja dejavnosti in strokovna združenja davčnega svetovanja.

4.1 Značilnosti dejavnosti davčnega svetovanja v Sloveniji

4.1.1 Zakonske podlage reguliranja dejavnosti davčnega svetovanja

Dejavnost davčnega svetovanja je v Sloveniji stara že več kot 15 let. Pred osamosvojitvijo Slovenije je bila dejavnost davčnega svetovanja v komercialne namene težko izvedljiva, pa tudi nepotrebna. Edina pomembnejša organizacija s področja svetovanja je bilo Društvo računovodskih delavcev Slovenije. Možna je bila tudi registracija obrti za opravljanje računovodskega servisa. Ti mali računovodski servisi so hkrati opravljali tudi storitve davčnega svetovanja.

Po prehodu v nov gospodarski sistem po osamosvojitvi leta 1991 je bila v Sloveniji sprejeta nova davčna zakonodaja. Ta je prinesla številne spremembe in bistveno drugačen odnos davčnih zavezancev do davkov ter davčnega sistema, kar je vplivalo tudi na njihovo vedenje. Podjetja so se začela opirati na davčna, podjetniška in ostala svetovanja, kajti

sama niso sledila spremembam. O davčnem svetovanju kot disciplini in poklicu se je torej pričelo resneje razmišljati z uvedbo tržnega sistema v Sloveniji (Kolar, 1999, str. 16).

Davčna zakonodaja naj bi, v primerjavi s preteklostjo, ko smo bili v razmeroma zaprtem gospodarstvu, davčnim zavezancem zagotovila kakovosten servis. Davčni sistem bi danes kot eden izmed pomembnih segmentov integriranja moral zagotavljati primerno raven sodelovanja z drugimi razvitimi sistemi v Evropski uniji in širše. Gospodarskim subjektom bi moral z davčnega vidika zagotoviti čim manj ovir v prometu storitev, blaga in kapitala, njihovo poslovanje pa bi moralo potekati čim bolj nemoteno (Kostanjevec, 2000, str. 743). To ni tako preprosto, če upoštevamo, da so morale države v tranziciji, med katerimi je bila tudi Slovenija, v razmeroma kratkem času med številnimi področji, tudi na področju davščin, premostiti razlike v primerjavi z razvitimi, se poenotiti in ustrezno prilagoditi. Z vključevanjem Slovenije v mednarodne gospodarske tokove se je tako spreminjal tudi naš davčni sistem. Sočasno z razvojem in prilagajanjem davčne zakonodaje se je torej povečevala tudi njena kompleksnost, s čimer je začela naraščati potreba po profesionalizaciji ljudi, ki bi znali svetovati tako, da bi bili zadovoljni davkoplačevalci in država (Škof, 1996, str. 14).

Leta 1993 je bilo ustanovljeno Društvo davčnih svetovalcev Slovenije, ki je v tem obdobju opravilo pionirsko delo pri promociji poklica davčnega svetovalca, ki je nepogrešljiv v podjetniškem okolju. Tudi pri sprejemanju nove in noveliranju obstoječe zakonodaje igra Društvo davčnih svetovalcev pomembno vlogo.

Po 15 letih delovanja je Društvo davčnih svetovalcev z ustanovitvijo Zbornice davčnih svetovalcev v letu 2008 prešlo v novo fazo delovanja. Cilj in vizija zbornice je zbrati vse davčne svetovalce v okviru ene strokovne inštitucije, ki bo dejavno skrbela za razvoj davčnega svetovanja v Sloveniji.

Slovenija spada med države, kjer področje davčnega svetovanja zakonsko ni urejeno, kar pomeni, da lahko vsakdo, ki meni, da je sposoben opravljati poklic davčnega svetovalca, to tudi počne. Vzroke za to najdemo v dolgoletni odsotnosti privatne iniciative, v relativni enostavnosti davčne zakonodaje, ki smo jo imeli v preteklosti, v monopolnem položaju davčnega organa in nenazadnje v pomanjkanju povpraševanja po strokovnjakih s tega področja. Odsotnost zakonskih podlag za poslovanje in nudenje storitev davčnega svetovanja se zato skuša urediti v okviru Slovenskega inštituta za revizijo s sekcijo preizkušenih davčnikov in Zbornice davčnih svetovalcev Slovenije. S prilagajanjem zakonodaje zahtevam Evropske unije se pojavlja tudi potreba po večji urejenosti na področju davkov, po doseganju optimalnosti in s tem potreba po davčnih svetovalcih.

Leta 1998 so člani Društva davčnih svetovalcev po sprejemu in uveljavitvi Zakona o davčnem postopku, ki prvič uvaja termin davčnega svetovalca pri ravnanju davčnega

zavezanca in davčnih postopkih, pripravili in vložili v parlamentarno obravnavo svoj Predlog zakona o davčnem svetovanju.

V predlogu zakona avtorji podajajo oceno stanja in razloge za izdajo zakona. Ugotavljajo, da je s 1. januarjem 1991 v veljavi zakonodaja, ki je bistveno spremenila odnos davčnih zavezancev do davkov in davčnega sistema v celoti ter samo obnašanje davčnih zavezancev (Predlog zakona o davčnem svetovanju, 1998).

Predloženi zakon o davčnem svetovanju temelji na naslednjih načelih (Predlog zakona o davčnem svetovanju, 1998):

- Davčno svetovanje se opravlja kot samostojni poklic;
- davčno svetovanje je samostojno in neodvisno strokovno svetovanje;
- davčno svetovanje opravljajo davčni svetovalci;
- davčni svetovalci morajo za opravljanje davčnega svetovanja imeti licenco;
- licenco za davčne svetovalce lahko pridobi samo oseba, ki je opravila izpit za davčne svetovalce in izpolnjuje druge osebne pogoje, določene z zakonom;
- davčni svetovalec opravlja davčno svetovanje zakonito, strokovno in korektno;
- davčno svetovanje lahko opravljajo tudi družbe, če zaposlujejo davčnega svetovalca z licenco.

Avtorji Predloga zakona o davčnem svetovanju ugotavljajo, da bi na podlagi zakona prišlo do pozitivnih finančnih posledic za proračun. Dve glavni dejstvi, ki govorita temu v prid, sta, da so davki najpomembnejši vir proračuna in da davčni svetovalci niso nasprotniki davčne uprave.

Poleg predstavitve temeljnih načel davčnega svetovanja predlog zakona določa, kdo lahko opravlja poklic davčnega svetovalca, kakšne so njegove pravice in dolžnosti, kakšne so zahteve za pridobitev licence za davčno svetovanje, iz česa je sestavljen izpit in kako poteka. Opredeljena je družba za davčno svetovanje, disciplinska odgovornost svetovalcev, sestava in organizacija Zbornice davčnih svetovalcev Slovenije, kazenske določbe ter prehodne in končne določbe (Predlog zakona o davčnem svetovanju, 1998).

Kljub prizadevanju Društva davčnih svetovalcev Slovenije in nekaterih posameznikov Zakon o davčnem svetovanju še do danes ni bil sprejet.

4.1.2 Opravljanje dejavnosti davčnega svetovanja

Kljub temu, da v Sloveniji še nimamo zakona o davčnem svetovanju, je mogoče trditi, da so mnoga podjetja že spoznala potrebo po stalnem davčnem svetovanju. Glede na to, da tudi gospodarska rast v Sloveniji temelji na malih in srednjih podjetjih, je dejstvo, da so podjetniki spoznali, da so najbolj učinkoviti zunanji davčni svetovalci, saj bi bila

zaposlitev davčnega strokovnjaka za marsikaterega podjetnika neekonomična (Petkovič, 2004, str. 21).

Poklic davčnega svetovalca je v podjetniškem okolju vse bolj nepogrešljiv. Zaradi nepopolnega poznavanja zakonov, uredb in drugih predpisov na področju davkov je potreba po strokovno usposobljenih osebah, ki bodo naročniku znale reševati davčni problem, hkrati pa bodo verodostojen sogovornik davčnemu organu, vedno večja.

Davčni svetovalec je finančni zaupnik svojega naročnika. Poklic je primerljiv s pri nas dobro znanim odvetniškim poklicem, le da področje delovanja davčnega svetovalca zajemata finance in denar (Poklic davčnega svetovalca, 2010). Davčno svetovanje je kot predmet poslovanja lahko organizirano v obliki pravne ali fizične osebe; opravljanje predmeta poslovanja kot davčno svetovanje pa je lahko kot posebna organizacijska enota zajeta tudi v širšem predmetu poslovanja podjetja. Takšen primer lahko predstavlja svetovalno podjetje, ki poleg drugih svetovanj opravlja tudi posle davčnega svetovanja. Tudi podjetje ali samostojni posameznik, ki opravlja posle računovodskega servisa, bo praviloma vedno na področju računovodstva za svoje naročnike opravil tudi posle davčnega svetovanja (Kokotec-Novak, 2005, str. 16–17). Ker v Sloveniji področje davčnega svetovanja ni enotno urejeno, se s svetovanjem ukvarja veliko posameznikov z zelo različnimi kvalifikacijami. Tako svetujejo računovodje, revizorji, notarji, odvetniki, posredniki v prometu nepremičnin, špediterji in drugi (Predlog zakona o davčnem svetovanju, 1998).

Področje izobraževanja za davčne svetovalce urejata predvsem Zbornica davčnih svetovalcev in Slovenski inštitut za revizijo. Sekcija za davčno svetovanje pri Inštitutu združuje vse preizkušene davčnike, ki so v skladu s Pravilnikom o pridobitvi potrdila o strokovnem nazivu preizkušeni davčnik, vpisu v register preizkušenih davčnikov in načinu objavljanja podatkov pridobili strokovni naziv in so vpisani v register. Izobraževanje za pridobitev naziva poteka od leta 1999, po uspešno opravljenih izpitih pa mora kandidat pripraviti in zagovarjati še zaključno delo. Kandidat, ki se želi vpisati v izobraževanje za pridobitev strokovnega naziva preizkušeni davčnik, mora izpolnjevati naslednje pogoje (Slovenski inštitut za revizijo, 2010):

- Imeti mora dokončano visokošolsko izobrazbo,
- aktivno mora obvladati slovenski jezik,
- imeti mora najmanj dve leti izkušenj s področja računovodstva, revizije in davčnega svetovanja,
- v preteklosti kandidat ni smel biti obsojen za kaznivo dejanje,
- izpolnjevati mora pogoje, določene s kodeksom poklicne etike.

Zbornica davčnih svetovalcev Slovenije (prej Društvo) od leta 2000 organizira izpite za pridobitev naziva davčni svetovalec. Za uspešno opravljeni preizkus znanja kandidati

prejmejo certifikat in interni naziv davčni svetovalec. Če želi kandidat pristopiti k opravljanju izpita za pridobitev certifikata o opravljenem strokovnem izpitu za davčnega svetovalca, mora izpolnjevati pogoje določene s pravilnikom, in sicer (Pravilnik o izpitu za davčnega svetovalca, 2010):

- Biti mora državljan Republike Slovenije,
- dokončano mora imeti najmanj visokošolsko izobrazbo ekonomske oz. pravne smeri ali nostrificirano diplomu tuje fakultete omenjenih smeri,
- imeti mora najmanj tri leta delovnih izkušenj s področja davščin,
- imeti mora zaključen verificiran izobraževalni program za davčnega svetovalca,
- obvladati mora slovenski jezik,
- izpolnjevati mora pogoj o nekaznovanju za dejanja, zaradi katerih ne bi bil vreden zaupanja za opravljanje poklica davčnega svetovanja.

Kandidati s certifikatom se vpišejo v register davčnih svetovalcev, ki se vodi na sedežu Zbornice davčnih svetovalcev. Podobno kot davčni svetovalci, morajo tudi preizkušeni davčniki zbirati kreditne točke, ki jih pridobijo z dodatnim izobraževanjem, in sicer z namenom podaljšanja dovoljenja za opravljanje nalog in vpisa v register za naslednji dve leti.

Člani obeh institucij se morajo držati poklicnih in strokovnih pravil, saj jim v nasprotnem primeru sledijo sankcije. Za opravljanje poklica se morajo zavarovati pred poklicnim tveganjem. Vsi člani izpite opravljajo na podlagi lastnega interesa in ne zato, ker bi to bilo obvezno za delo davčnega svetovalca.

4.1.3 Strokovna združenja davčnega svetovanja

Zbornica davčnih svetovalcev Slovenije

Zbornica davčnih svetovalcev Slovenije (v nadaljevanju ZDSS) je samostojna, prostovoljna, strokovna, nepridobitna in nepristranska organizacija, ki deluje na območju Slovenije. Zbornica nadaljuje tradicijo delovanja Društva davčnih svetovalcev Slovenije kot predhodne oblike združenja davčnih svetovalcev (ZDSS, 2010).

Društvo je bilo ustanovljeno v letu 1993. Ustanovilo ga je 17 posameznikov, ki so po vzoru delovanja davčnih svetovalcev v tujini to dejavnost prenesli v Slovenijo (Zavec, 2008, str. 48). Leta 1995 je bilo društvo kot opazovalec sprejeto v Evropsko zvezo davčnih svetovalcev (angl. *Confédération Fiscale Européenne*, CFE), katere polnopravni član je postalo leta 1999. S tem imajo člani možnost vpisa v register davčnih svetovalcev CFE, kar jim omogoča lažji kontakt z davčnimi svetovalci drugih evropskih držav in s tem boljši prenos strokovnega znanja in izkušenj med posameznimi člani (ZDSS, 2010).

Društvo opravlja aktivno vlogo v vseh organih tega evropskega združenja, saj se njeni predstavniki udeležujejo zasedanj generalne skupščine, sveta CFE, davčnega komiteja in posebne delovne skupine za davek na dodano vrednost. Posledica resnega dela v CFE je za društvo tudi priznanje nemškega zveznega finančnega ministrstva, ki na območju Slovenije dovoljuje nemškim davčnim svetovalcem sodelovanje in celo ustanavljanje skupnih pisarn le z davčnimi svetovalci, ki so člani društva (Simič, 1999, str. 1488).

Društvo je prejelo tudi priznanje in podporo britanske organizacije davčnih svetovalcev, The Chartered Institute of Taxation, ki je ena najstarejših in najštevilčnejših strokovnih organizacij davčnih svetovalcev v Evropi.

Ob ustanovitvi je bil sprejet kodeks poklicne etike, ki članom nalaga, da davčno svetovanje opravljajo skrbno in vestno ter pri tem strogo upoštevajo zakonska določila in pravila stroke. Glede zaupnih informacij stranke davčni svetovalec upošteva načelo molčečnosti. Svoje delo opravlja na lastno odgovornost in odgovarja za morebitno tako moralno kot materialno škodo, ki bi nastala zaradi strokovne napake.

Po 15-ih letih delovanja je društvo z ustanovitvijo zbornice v letu 2008 prešlo v novo fazo delovanja. Njen cilj in vizija je zbrati vse davčne svetovalce v okviru ene strokovne inštitucije, ki bo dejavno skrbela za razvoj davčnega svetovanja v Sloveniji. Na ta način bi poskrbeli tako za strokovnost članov kot tudi zaščito uporabnikov njihovih storitev (Zavec, 2008, str. 49).

Zbornica spremlja in obravnava problematiko, aktivno sodeluje pri izgradnji, izpopolnjevanju in vzpostavitvi modernega davčnega sistema v Sloveniji ter strokovno izobražuje člane, ki nastopajo kot davčni svetovalci na davčnem področju (ZDSS, 2010).

Naloge Zbornice so predvsem naslednje (ZDSS, 2010):

- Izvajanje izobraževanja prebivalcev Slovenije na davčnem področju in kandidatov za strokovni izpit iz davčnega svetovanja;
- vodenje imenika davčnih svetovalcev in gospodarskih družb, ki so registrirane za davčno svetovanje in so člani zbornice;
- izvajanje strokovnih izpitov kandidatov za davčnega svetovalca in preverjanje znanja članov na dve leti;
- uveljavljanje poklica davčnega svetovalca z mednarodno priznano usposobljenostjo;
- promoviranje in uresničitev etičnih načel davčnega svetovanja;
- sodelovanje v posvetovalnih telesih pristojnega ministrstva pri pripravi in izdelavi predpisov na davčnem področju ter spremljanje razvoja davčne zakonodaje in spremljajočih predpisov;
- nudenje strokovne pomoči svojim članom;
- sodelovanje z drugimi strokovnimi organizacijami doma in v tujini ter drugo.

Na Zbornico davčnih svetovalcev se obračajo tudi snovalci zakonov in s tem jim omogočajo, da kot predstavniki davčne stroke podajajo svoja mnenja in pripombe na delovna gradiva zakonov in pravilnikov še v času njihovega nastajanja ter vsaj nekoliko vplivajo na njihovo oblikovanje. To je za zbornico potrditev, da jih vedno bolj kot strokovno združenje na davčnem področju priznavajo tudi državni organi ter da so s svojim strokovnim delom na pravi poti k harmonizaciji odnosov med davčno upravo, davčnimi zavezanci in davčnimi svetovalci.

Redni člani zbornice lahko postanejo le pravne osebe in samostojni podjetniki, ki imajo med registriranimi dejavnostmi tudi davčno svetovanje. Vanjo pa se lahko na osnovi pisne vloge včlanijo tudi druge pravne in fizične osebe, ki s plačilom letne članarine postanejo t. i. pridruženi člani (ZDSS, 2010).

Slovenski inštitut za revizijo

Slovenski inštitut za revizijo je bil ustanovljen leta 1994. Podlago za njegovo ustanovitev je predstavljal Zakon o revidiranju, sprejet julija 1993, ki je za ustanovitelja inštituta postavil Zvezo računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije. Kmalu po ustanovitvi so bili sprejeti prvi temeljni akti, ki so urejali delovanje revizijske stroke v Sloveniji, kot na primer kodeks poklicne etike zunanjega revizorja, temeljna revizijska načela, navodila za delovanje revizijskih družb, in drugi (Slovenski inštitut za revizijo, 2010).

V letih svojega delovanja je postajal vedno bolj aktiven ne samo na domačem strokovnem področju temveč tudi v tujini. Tako je postal član pomembnih strokovnih mednarodnih organizacij, kot so na področju računovodstva Mednarodno združenje računovodskih strokovnjakov (*International Federation of Accountants*, IFAC), na področju revizije Zveza evropskih revizorjev (*Fédération des Experts Comptables Européens*, FEE) in na področju ocenjevanja vrednosti Svet za mednarodne standarde ocenjevanja vrednosti (*International Valuation Standards Committee*, IVSC) (Statut Slovenskega inštituta za revizijo, 2010).

Delovanje inštituta zagotavljajo Svet inštituta, Revizijski svet, Strokovni svet in direktor. Poleg omenjenih organov pa strokovno delo poteka tudi v okviru sekcij, ki združujejo posameznike z določenimi strokovnimi znanji in ki skrbijo za ustrezen razvoj in ugled posameznih strok. Te sekcije so (Statut Slovenskega inštituta za revizijo, 2010):

- Sekcija preizkušenih davčnikov,
- Sekcija pooblaščenih ocenjevalcev,
- Sekcija preizkušenih poslovnih finančnikov,
- Sekcija preizkušenih revizorjev informacijskih sistemov,
- Sekcija preizkušenih notranjih revizorjev,
- Sekcija preizkušenih računovodij,

- Sekcija pooblaščenih revizorjev.

Sekcija preizkušenih davčnikov deluje v okviru strokovnega sveta, njena naloga pa je, da (Slovenski inštitut za revizijo, 2010):

- Opravlja strokovna dela s področja davkov in davčnega svetovanja,
- skrbi za izvajanje sklepov strokovnega sveta,
- strokovnemu svetu predlaga v sprejetje standarde, kodekse in druge akte, pomembne za delovanje stroke,
- strokovnemu svetu posreduje predlog smernic za oblikovanje cen storitev davčnega svetovanja,
- skupaj s strokovnim svetom skrbi za razvoj davčno svetovalne stroke.

Inštitut že od same ustanovitve dalje izdaja revijo Revizor. Izdajanje revije sodi med pomembnejše dejavnosti inštituta, saj je to vodilna revija s področja revidiranja, ki izhaja v Sloveniji. Člane in vse druge, ki jih zanimajo v njej objavljene teme, seznanja s pomembnimi informacijami in novostmi na področju revidiranja, računovodstva in davčnega svetovanja (Revizor, 2010).

Inštitut je sprejel Kodeks poklicne etike preizkušenega davčnika, kjer so zapisana temeljna pravila ravnanja pri opravljanju nalog. Kodeks določa, da se mora preizkušeni davčnik popolnoma posvetiti svojemu delu in skrbeti za kakovostno izvedbo davčno svetovalnih storitev. Kodeks postavlja moralna pravila o odgovornosti pripadnikov stroke do uporabnikov, poklicnih kolegov in javnosti (Kodeks poklicne etike preizkušenega davčnika, 2010).

Poleg kodeksa je strokovni svet leta 2001 sprejel še Kodeks strokovnih načel preizkušenega davčnika. Strokovna načela so izhodišča za pravilno, odgovorno in učinkovito delo. Strokovna načela o davčnem svetovanju so lahko preizkušenemu davčniku pri delu orientacija, hkrati pa tudi merilo za presojanje kakovosti opravljenega dela (Kodeks strokovnih načel preizkušenega davčnika, 2010).

Davčno-finančni raziskovalni inštitut

Davčno-finančni raziskovalni inštitut je bil ustanovljen leta 1999 z namenom opravljanja znanstveno raziskovalnih in strokovnih dejavnosti domačim in tujim javnostim na področju finančnega prava, javnih financ in zavarovalnega prava.

Davčni inštitut je organiziran kot neprofitni zavod, preko katerega ustanovitelji in uporabniki uresničujejo svoj interes za raziskovanje ter dopolnilno izobraževanje in usposabljanje strokovnih kadrov s področja davčnega prava, financ in zavarovalništva.

Poleg tega pa Davčni inštitut organizira raziskovalno, publicistično in svetovalno delo za potrebe uporabnikov.

Inštitut ima svet inštituta kot kolegijski organ upravljanja, direktorja, strokovni svet ter nadzorni svet.

Osnovni koncept Davčnega inštituta je, da na eni strani poskuša odgovarjati na vsakodnevne izzive iz poslovnega sveta pri reševanju zahtevnejših davčnih, finančnih in zavarovalniških problemov, po drugi strani pa želi poslovno in strokovno javnost seznanjati s strokovnimi informacijami, z namenom, da dosežejo čim večji učinek, prilagojene posameznim javnostim.

Davčni inštitut deluje na štirih področjih. Prvo, najpomembnejše, področje je raziskovalna dejavnost. Davčni inštitut sodeluje z vrhunskimi slovenski in tujimi strokovnjaki. Izsledke raziskovalne dejavnosti izvaja preko treh ostalih področij, ki so: področje izobraževanja, seminarska dejavnost in publicistična dejavnost (Davčno-finančni raziskovalni inštitut, 2010).

Na področju izobraževanja Davčni inštitut organizira Davčno šolo in Nadaljevalno davčno šolo. Davčna šola je tudi eden od pogojev za pristop k licenčnemu izpitu za davčnega svetovalca.

Davčni inštitut v okviru seminarske dejavnosti izvaja posvetovanja, okrogle mize in seminarje z najvišjimi strokovnjaki domače in tuje strokovne javnosti. Seminarske dejavnosti se udeležujejo tudi uslužbenci Davčne uprave Republike Slovenije. V sklopu organiziranih okroglih miz se strokovna javnost sooča z aktualnimi problemi in iskanjem ustreznih rešitev (Krek, 2005, str. 35).

Publicistična dejavnost vključuje založništvo in izdajanje strokovnih knjig s področja davkov, carin ter strokovne revije. Najpomembnejša publicistična dejavnost je založništvo in izdajanje časopisa Davčno-finančna praksa, katerega temeljni namen je obveščati bralce o strokovnih vprašanjih s področja davkov, financ, računovodstva, zavarovalništva tako v Sloveniji kot tujini.

Prednostne naloge Davčnega inštituta so usmerjene v izdelavo najzahtevnejših strokovnih davčnih mnenj. Pomembno dejavnost predstavlja tudi mednarodno sodelovanje, predvsem organiziranje mednarodnih konferenc v evropskem in svetovnem merilu. Davčni inštitut skrbi za izvajanje licenciranja davčnih svetovalcev in njihovo dolicensiranje. Vzpostavlja tudi odlično povezavo z drugimi institucijami davčno sorodne dejavnosti. Tako je vsekakor v veliko podporo davčnim svetovalcem pri njihovem delu in poglobljanju njihovega strokovnega znanja.

Davčno izobraževalni inštitut

Davčno izobraževalni inštitut je bil ustanovljen leta 2001 z namenom, da ustanovitelji in člani inštituta preko njega uresničujejo svoj interes za dopolnilno izobraževanje in usposabljanje strokovnih kadrov na davčnem in računovodskem področju.

Poleg organiziranja izobraževanja dejavnost inštituta obsega strokovno izobraževanje in usposabljanje ter publicistično in raziskovalno delo na področju davkov (Krek, 2005, str. 36). Po potrebi inštitut izdaja tudi strokovna stališča in mnenja.

V aktu o ustanovitvi inštituta je določeno, da posamezne fizične in pravne osebe, ki niso ustanovitelji inštituta in so uporabniki storitev, lahko postanejo člani inštituta.

4.2 Značilnosti dejavnosti davčnega svetovanja v Avstriji

4.2.1 Zakonske podlage reguliranja dejavnosti davčnega svetovanja

Pred letom 1947 je bilo davčno svetovanje v Avstriji urejeno z nemškimi zakoni in še prej z zakoni Habsburške monarhije. Leta 1935 je bil sprejet zakon o davčnem svetovanju, s katerim so uredili položaj davčnega svetovalca in pogoje za pridobitev dovoljenja za opravljanje dela. Tri leta kasneje so sprejeli Zakon o preprečevanju zlorab storitev davčnega svetovalca, ki je jasno opredelil storitev davčnega svetovanja, in ga ločili od pravnega svetovanja. V ministrski odredbi leta 1937 pa so opredelili vsebino strokovnega izpita za davčno svetovanje. Leta 1941 je po zgledu odvetnikov začel veljati pogoj, da mora imeti davčni svetovalec za pridobitev dovoljenja za delo visokošolsko ali vsaj višješolsko izobrazbo (Geschichte der Steuerberatung, 2010).

Avstrija je bila v svetovnem merilu prva država, ki je ustanovila javno-pravno zbornico za davčno svetovanje, knjigovodstvo in revizijo; ustanovila jo je leta 1947. Istega leta je bil sprejet Zakon o gospodarskih zaupnikih in takrat se je začel razmah davčnih svetovalcev. Težko bi našli davčno svetovalno pisarno s stoletno tradicijo, kot je to značilno za Veliko Britanijo ali ZDA. Najstarejše davčne pisarne v Avstriji niso stare več kot 50 ali 60 let (Prislan, 1996, str. 10).

Področje davčnega svetovanja v Avstriji ureja Zakon o revidiranju, davčnem svetovanju in sorodnih dejavnostih (*Wirtschaftstreuhandberufsgesetz* – v nadaljevanju WTBG). Zakon je bil sprejet leta 1999, in sicer zaradi potrebe po celoviti ureditvi tega področja in nenazadnje tudi uzakonitve evropske zakonodaje (8. Direktiva). Po tem zakonu lahko davčni svetovalci (WTBG, 2010):

- Svetujejo na področju davčnega prava in računovodstva,
- svetujejo na področju izdelave letnih poročil,

- zastopajo v davčnem in kazenskem davčnem postopku,
- izdelujejo revizijska poročila, ki niso zakonsko predpisana,
- izdelujejo pravna mnenja na področju računovodstva in davčnega prava.

Poleg omenjenih področij davčni svetovalci svetujejo še na področju socialnega prava, vključeni so v stečajni postopek in postopek reorganizacije, svetujejo v pravnih zadevah, ki so povezane z njihovim poklicem, prevzemajo lahko izvedbo fiduciarnih poslov itd.

4.2.2 Opravljanje dejavnosti davčnega svetovanja

V Avstriji se izraz *Wirtschaftstreuhänder*, kar bi v slovenščini pomenilo gospodarski zaupnik, uporablja kot splošni izraz za vse strokovnjake, ki se ukvarjajo z računovodskimi poklici: za revizorje, računovodje in za davčne svetovalce. Vsi računovodski strokovnjaki lahko izvajajo dejavnost le, če so izpolnili vse kriterije, potrebne za pridobitev enega izmed štirih strokovnih nazivov: pooblaščen revizor, revizor, davčni svetovalec ali samostojni knjigovodja. Poleg pridobitve enega izmed omenjenih nazivov je za opravljanje dejavnosti potrebna tudi uradna odobritev s strani avstrijske Zbornice pooblaščenih revizorjev, davčnih svetovalcev in samostojnih knjigovodij. Brez ustreznega naziva in članstva v zbornici, ki je hkrati tudi uradni predstavnik vseh z računovodstvom povezanih dejavnosti, ni dovoljeno izvajanje nobene izmed obravnavanih dejavnosti (Zaman-Groff, 2009, str. 276).

Gospodarski zaupniki so specialisti za davčna vprašanja, računovodstvo, stroške in proračun, pa tudi za strateško-poslovno in podjetniško svetovanje, ustanovitve podjetij in investicijsko ter finančno načrtovanje. Osnovne storitve so izdelava letnih računovodskih izkazov in davčnih napovedi, davčno svetovanje, računovodstvo ter obračun plač. Med njimi so poleg statusa, članstva, disciplinskega prava, poteka izpita in imenovanja ter pravic in dolžnosti natančno opredeljene tudi kompetence (Wakounig, 2005, str. 5).

Kandidat, ki želi pridobiti naziv samostojni knjigovodja, mora imeti univerzitetno diplomo in vsaj tri leta ustreznih delovnih izkušenj kot računovodski pripravnik. Avstrijski Zakon o revidiranju, davčnem svetovanju in sorodnih dejavnostih opredeljuje samostojnega knjigovodjo kot računovodskega strokovnjaka z dovoljenjem za samostojno opravljanje dejavnosti in za izvajanje naslednjih nalog: finančno računovodstvo in obračun plač, sestavljanje računovodskih izkazov, stroškovno računovodstvo, zastopanje v davčnih zadevah in priprava obračunov davka na dodano vrednost. Od 1. 9. 2005 imajo tudi ti možnost, da pod določenimi pogoji opravljajo izpit za davčnega svetovalca (Zaman-Groff, 2009, str. 276).

Za kandidate, ki želijo izvajati storitve davčnega svetovanja, Zbornica pooblaščenih revizorjev, davčnih svetovalcev in samostojnih knjigovodij izvaja izobraževalne programe in programe strokovnega usposabljanja, s čimer jih pripravi na izpit za pridobitev

strokovnega naziva davčni svetovalec. WTBG opredeljuje davčnega svetovalca kot računovodskega strokovnjaka, ki lahko samostojno opravlja dejavnost ter lahko poleg vseh nalog, ki jih izvaja samostojni knjigovodja, nudi tudi svetovalne storitve na davčnem in računovodskem področju, svetovalne storitve pri sestavljanju računovodskih izkazov in celo izvajanje nekaterih storitev revidiranja, ki se ne zaključijo z izdajo uradnega revizijskega poročila. Kriteriji za pridobitev nazivov revizor in pooblaščen revizor so izredno zahtevni, saj je za pristop k izpitu za pridobitev naziva potrebno izkazati dodatna tri leta delovnih izkušenj po pridobitvi naziva davčni svetovalec (Zaman-Groff, 2009, str. 276).

Po 14. členu WTBG je pogoj za opravljanje izpita za naziv davčni svetovalec zaključen visokošolski študij in najmanj tri leta pripravništva pri družbi – gospodarski zaupnici. Poleg akademskih pogojev veljajo tudi drugi splošni pogoji (WTBG, 2010):

- Polna poslovna sposobnost,
- oseba ni bila pravnomočno obsojena,
- oseba je vredna zaupanja,
- urejene gospodarske razmere (premoženje osebe ni bilo predmet stečaja ali postopka prisilne poravnave),
- zavarovanje poklicne odgovornosti,
- sedež poklica.

Po uspešno opravljenem izpitu je kandidat javno imenovan, kar je v pristojnosti Ministrstva za gospodarstvo. Zbornica imena imenovanih svetovalcev objavlja v svojem uradnem glasilu. Ministrstvo za gospodarstvo lahko javno imenovanje prekliče, v kolikor ugotovi, da oseba v trenutku imenovanja ni izpolnjevala vseh potrebnih pogojev za pridobitev licence (WTBG, 2010).

V skladu z WTBG so davčni svetovalci, ki opravljajo poklic samostojno, zavezani k sklenitvi zavarovanja odgovornosti za celotno obdobje, ko imajo licenco za opravljanje dela. Svetovalci, ki ne delujejo samostojno, so oproščeni zavarovanja, saj ga zanje sklene podjetje.

Po WTBG so davčni svetovalci zavezani, da bodo od naročnika prevzete naloge izvedli vestno, skrbno, na lastno odgovornost, neodvisno in molčeče.

4.2.3 Strokovna združenja davčnega svetovanja

Zbornica gospodarskih zaupnikov

Zbornica gospodarskih zaupnikov (*Kammer der Wirtschaftstreuhänder* – v nadaljevanju KWT) je zakonsko določeno interesno predstavništvo, ki združuje okoli 7.800

gospodarskih zaupnikov in 2.100 samostojnih knjigovodij, od leta 2007 pa tudi novi poklic bilančni knjigovodja. Člani zbornice so tako fizične kot tudi pravne osebe, vključeni pa so tudi pripravniki. Vsakih 5 let se izvoli novo vodstvo. Zbornica ni organizirana v deželne zbornice, ima pa urade v posameznih zveznih deželah (KWT, 2010).

Zbornica skrbi za celotno dejavnost davčnega svetovanja v Avstriji in izvaja izpite za pridobitev naziva davčni svetovalec. Je tesno povezana z davčno upravo in je redno vključena v postopek nastajanja oziroma spreminjanja obstoječe davčne zakonodaje.

Na vrhu zbornice je predsedstvo, ki ga sestavljajo predsednik in podpredsedniki. V svet zbornice je vključenih 66 članov, ki opravljajo poklic zaupnika. Volijo lahko davčni svetovalci in revizorji, ne pa tudi pripravniki. Zbornica ima organiziranih vrsto delovnih skupin, ki se imenujejo odbori oziroma strokovni senati, kot so na primer Odbor za poklicno pravo, Odbor za okoljska vprašanja, Mednarodni odbor, Delovna skupina za evro, Strokovni senat za davčno pravo, Strokovni senat za trgovsko pravo in revizijo, Strokovni senat za gospodarstvo, Strokovni senat za delovno pravo, Strokovni senat za obdelavo podatkov in drugi (KWT, 2010).

Naloge Zbornice so dvojne narave, ima funkcijo upravnega organa in funkcijo interesnega predstavništva. K nalogam upravnega odbora sodijo (KWT, 2010):

- Organiziranje izpitov za pridobitev poklicne licence,
- javno imenovanje oseb in priznavanje družb ter samostojnih knjigovodij za gospodarske zaupnike,
- evidence vseh relevantnih podatkov o članih,
- različni poklicno pravni postopki.

Naloge Zbornice kot interesnega predstavništva so (KWT, 2010):

- Podajanje strokovnih mnenj o zakonih,
- spodbujanje poklicnega izobraževanja,
- strokovno informiranje članov, še posebej o davčnih novostih,
- stičišče informacij.

4.3 Značilnosti dejavnosti davčnega svetovanja v Veliki Britaniji

4.3.1 Zakonske podlage reguliranja dejavnosti davčnega svetovanja

Na področju opravljanja storitev davčnega svetovanja v Veliki Britaniji ne obstajajo posebne zakonske zahteve. Dejavnost zakonsko ni regulirana, kar pomeni, da se z dejavnostjo lahko ukvarja vsakdo, ki to želi. Prav tako se naziv davčni svetovalec lahko

prosto uporabljajo za vse osebe, ki to dejavnost opravljajo, ne glede na to, ali so pridobile katerega izmed strokovnih nazivov ali ne.

Izvajanje davčnega svetovanja je organizirano in urejeno na temelju strokovnih usmeritev in praktičnih priporočil, ki so jih sprejeli Pooblaščen inštitut davčnih svetovalcev (*The Chartered Institute of Taxation*, v nadaljevanju CIOT), Združenje davčnih tehnikov (*The Association of Tax Technicians*, v nadaljevanju ATT) in Inštitut za posredne dajatve. Kvaliteto in profesionalnost članov in kandidatov skušajo omenjene organizacije ohranjati s predpisovanjem dobro premišljenih in ustreznih strokovno-etičnih pravil, kot so Poklicna pravila in praktični napotki, ki sta jih izdala Pooblaščen inštitut davčnih svetovalcev in Združenje davčnih tehnikov, Etična pravila in praktični napotki Inštituta posrednih davkov ter priročnik *Strokovno ravnanje v povezavi z obdavčevanjem*, ki je bil pripravljen v sodelovanju vseh omenjenih organizacij in drugih strokovnih organizacij z območja Velike Britanije, katerih člani se med drugim ukvarjajo tudi z davčnim svetovanjem (Drobnič, 2003, str. 80).

Priročnik Poklicna pravila in praktični napotki je namenjen članom inštituta in združenja. Pravila in praktični napotki temeljijo na pravu Velike Britanije, Walesa in Škotske ter Irske. Uporaba teh pravil je za člane obvezna, razen v primerih, ko je drugače določeno z zakonom. Posledica neupoštevanja predpisanih poklicnih pravil je disciplinski postopek zoper člana inštituta ali združenja. Poklicna pravila temeljijo na vrednotah poklicne skrbnosti, usposobljenosti, zaupnosti, nepristranskosti in neodvisnosti, poštenosti ter vljudnosti. Poklicna pravila narekujejo davčnim svetovalcem ravnanje, ki ne škoduje ugledu, ki ga uživa stroka davčnih svetovalcev, inštitut in združenje. Drugi del priročnika precej nadrobno obravnava določena področja dela članov. Praktični napotki se nanašajo na oblike organizacije dela, skrbnost pri izvajanju poslov, sprejem novega naročnika, izvedbo posla, izobraževanje in poklicni razvoj, zaračunavanje storitev svetovanja, nasprotja interesov, pritožb, urejanje odnosov med naročnikom in svetovalcem ter področje reklamiranja in oglaševanja. Če član inštituta ali združenja ne upošteva predpisane poklicne standarde, je zoper njega lahko uveden disciplinski postopek (Čokelc, 2005, str. 11).

Davčni svetovalec je v priročniku definiran kot strokovnjak, ki daje nasvete glede davkov, kar vključuje: pripravo in predložitev davčne napovedi, svetovanje pri davčnem načrtovanju, zastopanje in obrambo davčnih zavezancev pred davčno oblastjo in sodišči ter dajanje splošnih nasvetov s področja obdavčevanja ter dopolnilnih računovodskih in pravnih storitev (CIOT, 2010).

Priročnik za delo davčnih svetovalcev vsebuje neobvezne praktične napotke o tem, kako organizirati in izvajati vsakodnevno delo davčnega svetovalca, s ciljem zadovoljiti želje naročnika ob upoštevanju zahtev stroke po kakovostnem delu. Ta priročnik služi kot opomnik in pripomoček pri izvajanju navodil iz Priročnika o pravilih in praktičnih

napotkih za delo davčnega svetovalca. Spoštovanje napotkov v priročniku ni obvezno, kar pomeni, da člani ob neupoštevanju le teh ne bodo disciplinsko in kazensko odgovarjali pred pristojnimi organi inštituta in združenja (Drobnič, 2003, str. 81).

Etična pravila in strokovni napotki Inštituta za posredne dajatve so bili sprejeti v letu 2004. Ta pravila podajajo napotila davčnim svetovalcem pri prepoznavanju in odkrivanju davčnih nepravilnosti pri vseh oblikah davkov. Temeljno pravilo, ki se ga morajo držati davčni svetovalci, je spoštovanje zakonskih in strokovno-etičnih pravil (Čoklec, 2005, str. 14).

Namen priročnika Strokovno ravnanje v povezavi z obdavčevanjem je pomagati in svetovati članom glede njihovih obveznosti in odgovornosti pri ravnanju z naročniki in davčnimi oblastmi, še posebej v povezavi s potrebnimi razkritji, nepravilnostmi in napakami. Omenjeni priročnik je bolj svetovalne narave, zato tudi niso predvidene sankcije za morebitne kršitelje. Neupoštevanje omenjenih napotkov samo po sebi ne pomeni kršitve, vendar pa mora član, v primeru pritožbe na njegovo ravnanje, takšno ravnanje in neupoštevanje napotkov ustrezno opravičiti (CIOT, 2010).

4.3.2 Opravljanje dejavnosti davčnega svetovanja

Kljub temu, da dejavnost davčnega svetovanja v Veliki Britaniji ni regulirana, obstaja vrsta kvalitetnih strokovnih inštitutov, ki so bili ustanovljeni kot posledica praktičnih potreb po stalnem izobraževanju in izmenjavi izkušenj članov. Eden izmed izobraževalnih programov daje kandidatom možnost za pridobitev strokovnega naziva pooblaščen davčni svetovalec. Za pridobitev naziva pooblaščen davčni svetovalec, ki ga lahko pridobijo le člani Pooblaščenega inštituta davčnih svetovalcev, sta določena dva pogoja (CIOT, 2010):

- Uspešno opravljen izpit pri inštitutu in
- dokazilo o opravljenem triletnem praktičnem delu na področju davkov.

Kandidat se mora k izpitu prijaviti šest mesecev pred izbranim izpitnim rokom in predložiti certifikat o ustreznosti. Večina davčnih svetovalcev najprej pristopi k izobraževanju in opravljanju izpita pri združenju ter šele nato opravlja izpit pri inštitutu. Tisti, ki so že opravili izpit pri združenju, dobijo certifikat o ustreznosti že ob prijavi k izpitu pri inštitutu. Izdaja certifikata temelji na izpolnjevanju pogojev o zahtevani strokovni izobrazbi in opravljenih strokovnih izpitih, ki so pogoj, da se kandidatu dovoli opravljanje izpitov za izbrano področje davčnega svetovanja (Čoklec, 2005, str. 16).

Po opravljenem izpitu mora imeti kandidat najmanj tri leta delovnih izkušenj na področju davkov, da lahko zaprosi za članstvo v inštitutu in tako pridobi pravico do uporabe naziva pooblaščen davčni svetovalec. Za članstvo je potrebno zaprositi s posebno prošnjo, ki jo kandidat vloži v osemnajstih mesecih po datumu, ko je izpolnil oba pogoja. Inštitut za

svoje člane organizira obvezna strokovna usposabljanja, na katerih se člani seznanjajo s spremembami in izmenjavajo svoje izkušnje in stališča.

Za članstvo pri Združenju davčnih tehnikov je treba uspešno opraviti izpit in imeti dve leti praktičnih izkušenj na področju davčnega svetovanja v Veliki Britaniji. Člani združenja v okviru svojega dela uporabljajo strokovni naziv davčni tehnik.

Pooblaščenim davčnim svetovalcem lahko svojo dejavnost opravljajo v naslednjih oblikah organiziranosti (Drobnič, 2003, str. 91):

- Pooblaščen davčni svetovalec kot gospodarska družba za davčno svetovanje, katere direktor je pooblaščen davčni svetovalec,
- pooblaščen davčni svetovalec kot gospodarsko združenje, ki poleg davčnega svetovanja opravlja še druge storitve,
- pooblaščen davčni svetovalec kot samostojni podjetnik, ki je dolžan zagotoviti nadomestnega izvajalca, ki bo sposoben prevzeti njegove zadeve v primeru smrti, bolezni ali druge nezmožnosti za opravljanje poklica.

4.3.3. Strokovna združenja davčnega svetovanja

Pooblaščen inštitut davčnih svetovalcev

Pooblaščen inštitut davčnih svetovalcev je najvišje strokovno telo na področju davčnega svetovanja v Veliki Britaniji, ki se ukvarja izključno z davki. Njegovo delovanje je usmerjeno na vsa področja posrednih in neposrednih davkov. Vanj je vključena večina britanskih davčnih strokovnjakov. Povezuje jih skupni interes, to so davki, ne glede na to, ali delujejo kot zaposleni ali partnerji v velikih profesionalnih pravnih ali računovodskih družbah, kot samozaposleni posamezniki ali kot davčni strokovnjaki v davčni ali carinski upravi in drugih državnih institucijah. Naziv pooblaščen davčni svetovalec podeljujejo članom inštituta od leta 1997. Vsak član lahko prosi inštitut za nasvet in ima možnost sodelovati v svetovalni komisiji, ki svetuje davčnim svetovalcem v težavah oziroma dvomih (Drobnič, 2003, str. 81).

Inštitut je bil ustanovljen leta 1930, status pooblaščenega inštituta pa je prejel leta 1994. Zasnoval je najvišje standarde odličnosti in popolnosti davčne stroke v Veliki Britaniji. Njegov temeljni in osnovni namen je spodbujati in promovirati javno izobraževanje na področju davčne prakse in administracije. Inštitut uživa velik ugled tudi v mednarodnem merilu, zato je tudi predstavnik Velike Britanije v Evropskem združenju davčnih svetovalcev. V Veliki Britaniji in zunaj nje ima 26 podružnic. Sodeluje tudi z davčnimi in carinskimi oblastmi v državi. Pod njegovim okriljem deluje tehnični odbor, ki vlado Velike Britanije in Evropsko komisijo seznaja s pogledi na obstoječo in predlagano zakonodajo (Kokotec-Novak, 2005, str. 10).

Davčno svetovanje je skozi leta postalo specialistična disciplina, ki potrebuje izkušene, dobro podkovane, usposobljene davčne strokovnjake. Tega se zavedajo tudi pri inštitutu in zato tudi sponzorirajo fakultete, ki posamezniku omogočajo, da si pridobi prvo diplomo na področju obdavčevanja.

Inštitut si prizadeva, da (Drobnič, 2003, str. 81):

- Večina davčnih svetovalcev pojmuje članstvo v inštitutu kot temeljni pogoj za doseg uspešne kariere;
- delodajalci, ki zaposlujejo davčne svetovalce, pojmujejo članstvo v inštitutu kot zagotovilo o pridobljenem ustreznem strokovnem izobraževanju in usposabljanju;
- zakonodajalci in ustvarjalci davčne zakonodaje upoštevajo inštitut kot najbolj zaželeno strokovno institucijo, ki je poklicana k sodelovanju in svetovanju pri pisanju davčne zakonodaje;
- davčni zavezanci, ki potrebujejo davčne nasvete, dajejo prednost nasvetom, ki jih nudijo pooblaščenim davčnim svetovalcem;
- inštitut mora ohraniti status ustanove, ki skrbi za dobro obveščenost javnosti v davčnih zadevah in davčno izobraževanje, ki je namenjeno še posebej zavezancem z majhnimi dohodki.

S tem naj bi dosegel cilj, ki je usmerjen k ohranjanju vodilnega položaja pri razvijanju davčne stroke.

Združenje davčnih tehnikov

S podporo inštituta je bilo leta 1989 ustanovljeno Združenje davčnih tehnikov, katerega namen je zagotavljanje davčnega usposabljanja tistim davčnim svetovalcem, ki se ukvarjajo z izdelovanjem in pregledovanjem davčnih obračunov (ATT, 2010).

Kandidati, ki zaključijo usposabljanje z uspešno opravljenim izpitom, imajo možnost nadaljevati izobraževanje pri inštitutu in pridobiti naziv pooblaščen davčni svetovalec. Člani podružnic na rednih srečanjih obravnavajo tekočo davčno problematiko in novosti na davčnem področju ter izmenjujejo informacije. Teh srečanj se lahko udeležijo tudi tisti, ki niso člani združenja. Združenje izdaja mesečnik Davčni svetovalec (Drobnič, 2003, str. 81).

Inštitut za posredne dajatve

Inštitut za posredne dajatve je bil ustanovljen leta 1991. Njegov temeljni cilj je spodbujati izobraževanje na področju posrednih davkov v Veliki Britaniji, Evropi in v svetu.

Glavna naloga članov Inštituta posrednih davkov je osveščanje svojih uporabnikov o pravilnem obračunavanju in plačevanju davkov, da se izognejo kaznim, ki izvirajo iz naslova napačnega obračunavanja.

Inštitut skuša ohranjati kakovost in profesionalnost članov ter kandidatov s predpisovanjem strokovno-etičnih pravil, kot so etični napotki in strokovno obnašanje v povezavi z obdavčevanjem, ki so bili pripravljene v sodelovanju z inštitutom in združenjem.

5 PRIMERJALNA ANALIZA UREDITVE DEJAVNOSTI DAVČNEGA SVETOVANJA V SLOVENIJI, AVSTRIJI IN VELIKI BRITANiji

Namen analize je, da se med tipičnima evropskima ureditvama področja davčnega svetovanja poišče model, ki bi bil lahko podlaga za Slovenijo, kajti sedajšnja ureditev na strokovni ravni nikakor ne zaostaja za kolegi iz navedenih držav, ni pa primerna po statusni ureditvi.

Pri primerjavi vseh treh načinov in sistemov ureditev davčnega svetovanja v Sloveniji, Avstriji in Veliki Britaniji je mogoče povzeti naslednje ugotovitve:

Zakonska ureditev - V Sloveniji in Veliki Britaniji davčno svetovanje ni zakonsko urejeno. Davčni svetovalci naj bi se ravnali po strokovnih usmeritvah, ki so jih izdala strokovna združenja davčnega svetovanja. V obeh državah se lahko praktično vsakdo ukvarja s storitvami davčne prakse. Velika Britanija se od Slovenije razlikuje po tem, da podjetja in posamezniki večinoma izbirajo nasvete članov strokovnih institucij, saj le ti izpolnjujejo zahteve naročnikov s primernim znanjem in izkušnjami na davčnem področju. Nasprotje obema državam je avstrijski sistem, kjer imajo dejavnost davčnega svetovanja natančno urejeno z zakonom.

Področja delovanja - Področje delovanja je v vseh treh analiziranih državah dokaj enotno opredeljeno. Delo davčnega svetovalca obsega vsa področja davčne zakonodaje. Naloge so povezane s svetovanjem strankam, sestavljanjem davčnih obračunov, načrtovanjem davčne politike ter zastopanjem stranke v postopku davčnega nadzora in v primeru tožbe, ki jo lahko izvede davčna uprava. Davčni svetovalci v Avstriji lahko izvajajo še nekatere storitve revidiranja, ki niso zakonsko predpisane.

Strokovna usposobljenost - Za pridobitev strokovnega naziva davčni svetovalec veljajo določena pravila in pogoji v vseh treh državah. Za opravljanje strokovnega izpita za pridobitev naziva davčni svetovalec se v proučevanih državah zahteva visokošolska izobrazba ekonomske oz. pravne smeri in najmanj tri leta delovnih izkušenj s področja davščin. Davčni svetovalci se tudi stalno strokovno izpopolnjujejo na različnih simpozijih, seminarjih, da spoznajo nova dognanja v davčnih politikah države, podjetij doma in po

svetu. V Avstriji brez ustreznega naziva ni dovoljeno izvajanje storitev davčnega svetovanja.

Organiziranost - V Avstriji so davčni svetovalci po zakonu združeni v Zbornico gospodarskih zaupnikov, ki jim hkrati tudi podeljuje dovoljenje, brez katerega ni mogoče opravljati dejavnosti. Davčni svetovalci v Veliki Britaniji imajo krovno organizacijo - Pooblaščen inštitut davčnih svetovalcev. Vanj je vključenih večina davčnih svetovalcev, saj jim članstvo v očeh davčnih zavezancev zagotavlja zaupanje in višjo vrednost storitev. Slovenski davčni svetovalci imajo Zbornico davčnih svetovalcev, ki pa v javnosti nima tolikšne veljave in ugleda kot instituciji v Veliki Britaniji in Avstriji.

Poklicna pravila - Zakonsko določena pravila v Avstriji in strokovna pravila v Veliki Britaniji jasno določajo pravice in dolžnosti davčnih svetovalcev pri opravljanju svojega dela. Slovenska poklicna pravila zahtevajo primerljive standarde ravnanja in obnašanja, obstajajo pa razlike v podrobnostih njihove obravnave. Poklicna pravila v proučevanih državah od davčnih svetovalcev zahtevajo, da so pri svojem delu strokovni, skrbni in pošteni, neodvisni in objektivni, prizadevni in neoporečni ter da varujejo prejete informacije svojih naročnikov. Poleg omenjenega se morajo davčni svetovalci dodatno izobraževati, izogibati se morajo nastankom nasprotij interesov in delovati na lastno odgovornost. Ob kršenju poklicnih pravil se ravnanje davčnih svetovalcev obravnava v disciplinskem postopku, ki mu sledi ustrezna sankcija, običajno je to javni opomin, izključitev iz članstva za določen čas ali dokončna izključitev, v nekaterih primerih pa tudi denarna kazen.

Iz opravljene analize organiziranosti davčnega svetovanja v navedenih treh državah sem ugotovila, da je bistvena razlika ureditve v tem, ali jo zakonsko določa država ali pa je urejena le na strokovni ravni. Tudi v državah, kjer ni zakonske ureditve, je poklic davčnega svetovalca lahko dobro urejen in na dovolj visoki strokovni ravni, če strokovno združenje zagotovi organizacijo in nadzor nad delovanjem članov. Velika Britanija ima kljub temu, da nima posebnega zakona s tega področja, v zaledju močan vpliv ustanov, ki delujejo na tem področju tako, da so stvari jasno definirane in opredeljene. Člani imajo dobro podlago pri svojem delu v strokovnih pravilih, zaradi česar ni potrebno vzpostavljati dodatnih zakonskih zahtev za delo davčnih svetovalcev. S pravili sta hkrati zajeti tako široki področji, kot sta strokovno delo in etika.

Največjo prednost pri davčnem svetovanju v Avstriji v primerjavi s Slovenijo in Veliko Britanijo vidim v tem, da je za opravljanje dejavnosti potrebna uradna odobritev s strani Zbornice gospodarskih zaupnikov. Za naročnike to pomeni, da imajo izobraženega davčnega svetovalca z dovolj strokovnega znanja in delovnih izkušenj. Kot slabost zakonske ureditve davčnega svetovanja lahko izpostavim izgubo samostojnosti svetovalcev pri svojem delu, ker jih zakon omejuje.

6 DAVČNO SVETOVANJE V SLOVENIJI: KRITIČNI POGLED IN PREDLOGI ZA IZBOLJŠANJE UREDITVE PODROČJA

6.1 Kritični pogled na trenutno ureditev dejavnosti davčnega svetovanja v Sloveniji

Davčno svetovanje v Sloveniji je neurejeno in neenotno. Strokovni naziv davčni svetovalec ni pravno urejen in nima javne veljave.

Slovenija ima za seboj razmeroma kratek zgodovinski razvoj davčnega svetovanja. Če časovno komponento razvoja primerjamo z nekaterimi razvitimi tržnimi gospodarskimi sistemi, lahko ugotovimo, da je razvoj davčnega svetovanja v Sloveniji kljub dvema desetletjema še vedno nekje na začetku, kar je z izključno časovnega vidika povsem razumljivo. Vendar to ne pomeni, da je takšno stanje tudi sprejemljivo.

Od osamosvojitve Slovenije strokovno javnost razdvaja vprašanje organiziranosti davčnega svetovanja. Eni zagovarjajo avstrijsko ureditev, ki zakonsko določa davčno svetovanje z obveznim članstvom v Zbornici davčnih svetovalcev. Drugi zagovarjajo angleški sistem svobodnih storitev, za katerega se predpišejo le strokovna in etična pravila svetovanja.

Zaradi zahtev Evropske unije po zagotavljanju večje konkurence na področju davčnega svetovanja se pojavljajo dileme, ali je v duhu evropske zakonodaje še dopustno urejanje davčnega svetovanja in obvezno članstvo v zbornicah davčnih svetovalcev. Po preučitvi evropske zakonodaje, ki obravnava davčno svetovanje, ugotovimo, da je Evropska komisija sprejela posebno strategijo razvoja svobodnih poklicev, med katere v večini držav spada tudi davčno svetovanje. Tako morajo države, ki natančno regulirajo davčno svetovanje, v skladu z evropskim pravnim redom spremeniti le določbe, ki se nanašajo na predpisovanje fiksnih cen in na popolno preprečevanje oglaševanja. Ni pa jim treba odpraviti zakonov o ureditvi poklica in zbornic davčnih svetovalcev. V Direktivi o storitvah na notranjem trgu (DSNT) Evropska komisija poklicnim organizacijam priznava posebna pooblastila za izboljšanje kakovosti davčnega svetovanja na ravni Evropske unije.

Veljavna ureditev je podnormirana, ker nimamo predpisov, ki bi urejali davčno svetovanje in poklic davčnega svetovalca, kot je to urejeno v drugih državah Evropske unije. Gre za pomembno področje, ki postaja za pravne in fizične osebe enako pomembno kot odvetniške ali notarske storitve.

V Sloveniji področje davčnega svetovanja ni zakonsko urejeno, kar v praksi pomeni, da se lahko z davčnim svetovanjem ukvarja vsakdo. Povečevati se je začelo povpraševanje po nasvetih, pomoči in drugih storitvah z davčnega področja. V dani situaciji so številni posamezniki oziroma posamezniki v sklopu svojih družb na novem razvijajočem se

področju začutili zanimivo in obetavno poslovno priložnost. Dogaja se, da se ljudje, ki nimajo licence za davčno svetovanje, predstavljajo s tem nazivom, kar meče slabo luč na dobre in predvsem usposobljene davčne svetovalce. Tako so se, glede na zakonsko neureditev, z davčnim svetovanjem v Sloveniji začeli ukvarjati različni subjekti z različnimi vrstami kvalifikacij, tudi brez ustrezne izobrazbe in znanja. Na eni strani ponujajo davčno svetovalne storitve odvetniki, ki so specializirani za področje davčnega prava, na drugi strani pa pravniki in ekonomisti, ki so ustanovili davčno svetovalna podjetja. Tem se pridružujejo knjigovodski servisi, banke in drugi poslovni sodelavci. Stanje, v katerem se lahko z izjemno zahtevnim poklicem ukvarja skoraj vsakdo, ne glede na vrsto in stopnjo izobrazbe ali profil poklica, je nesprejemljivo. Čakanje, da bo takšnega davčnega svetovalca izločil trg, lahko zavezancu oziroma naročniku davčno svetovalne storitve povzroči nepopravljivo škodo, za katero praviloma nihče ne odgovarja, oziroma je pot do pravice dolga in predvsem negotova.

Tako kot je dejavnost davčnega svetovanja v svetu različno urejena, tako je različna tudi opredelitev odgovornosti davčnega svetovalca. Ker v Sloveniji še ni zakona o davčnem svetovanju, pomeni da tudi odgovornost davčnih svetovalcev ni izrecno urejena. Veljajo splošna določila, tako na področju civilnopravne (odškodninske in moralne) odgovornosti, ki je določena v Zakonu o obligacijskih razmerjih, kot tudi na področju kazenske odgovornosti, ki je opredeljena v Kazenskem zakoniku Republike Slovenije.

Zaradi širokega kroga ponudnikov in odsotnosti zunanje nadzora nad ponudniki davčno svetovalnih storitev ni zunanje neodvisne kontrole kakovosti davčno svetovalnih storitev. Posledica nizke vstopne pregrade za opravljanje dejavnosti davčnega svetovanja so kakovostno zelo različne storitve. Seveda je pri tem kakovost opravljenih storitev davčnega svetovanja pogosto vprašljiva, saj je ta tesno povezana s poznavanjem mnogih strokovnih področij oziroma obsežnim znanjem. Zato nastajajo pomembna tveganja, ki so povezana z opravljanjem poklica davčnega svetovalca. Med njimi so najpomembnejša tveganja strokovnih napak, ki lahko povzročijo izgubo ugleda in zaupanja ter nenazadnje sprožijo odškodninske zahteve zoper davčnega svetovalca, ki jih vložijo naročniki in tretje osebe.

V Sloveniji na področju davčnega svetovanja delujeta dve strokovni organizaciji, in sicer Zbornica davčnih svetovalcev in Slovenski inštitut za revizijo v okviru sekcije davčnikov. Podobno kot pri Zbornici davčnih svetovalcev je tudi na strani Slovenskega inštituta za revizijo zaslediti že večletno opozarjanje na problem neurejenosti področja davčnega svetovanja in na problem negotovosti glede njegove prihodnje ureditve.

Da v Sloveniji nimamo obveznega nadzora nad izvajalci davčno svetovalnih storitev pomeni, da obstoječa ureditev omogoča diskriminacijo med davčnimi svetovalci, ki so vpisani v poklicni register pri Slovenskem inštitutu za revizijo ali Zbornici davčnih svetovalcev Slovenije, v primerjavi z davčnimi svetovalci, ki niso vpisani pri nobeni od navedenih poklicnih organizacij.

Ob proučevanju davčnega svetovanja v Sloveniji in omenjenih institucijah sem prišla do spoznanja, da organizaciji ne delujeta usklajeno in združeno, temveč vsaka zase. Slovenski inštitut za revizijo je za svoje člane pripravil Kodeks strokovnih načel preizkušenega davčnika in Kodeks poklicne etike preizkušenega davčnika, zbornica pa je izdala Kodeks poklicne etike davčnih svetovalcev. Poleg omenjenih kodeksov so v organizacijah v veljavi tudi drugi pravilniki, ki urejajo različna področja, kot so opravljanje izpita, dodatno izobraževanje, disciplinski postopek in drugo. Tuje organizacije svoja poklicno-etična pravila nenehno obnavljajo, dopolnjujejo in izpopolnjujejo, torej sledijo trendom povečanega obsega storitev davčnega svetovanja, s čimer se spreminjajo tudi pogoji opravljanja teh storitev. Medtem pa letnica sprejetja kodeksa Društva davčnih svetovalcev sega celo v leto 1993.

Neenotnost in konfliktnost med Zbornico davčnih svetovalcev in Slovenskim inštitutom za revizijo se kaže tudi pri podeljevanju strokovnih nazivov. Zbornica poleg osnovnih pogojev, ki se med obema organizacijami bistveno ne razlikujejo, zahteva za pristop k opravljanju izpita za davčnega svetovalca še zaključen verificiran izobraževalni program za davčnega svetovalca. Za verificirani izobraževalni program šteje vse izobraževalne programe, ki se izvajajo s strani Davčnega inštituta v okviru Davčne šole, Slovenskega inštituta za revizijo v okviru izobraževanja za strokovni naziv preizkušeni davčnik in podiplomske študije financ, davčnega svetovanja in davčnega prava. Iz tega lahko sklepamo, da zbornica inštituta ne priznava kot enakovrednega partnerja na področju davčnega svetovanja.

Tudi v Predlogu zakona o davčnem svetovanju zasledimo, da predlagatelji niso omenili inštituta kot pomembnega akterja pri izobraževanju davčnih svetovalcev. Predlagatelji so spregledali, da lahko preizkušeni davčniki doprinesejo povezovalno vlogo z vsemi sorodnimi strokami oziroma sekcijami, ki se združujejo pod isto streho, in tako skupaj zagotavljajo širok spekter strokovnega znanja, kar je lahko nedvomno velika prednost. Iz proučevanega je razvidno, da ima tudi inštitut zelo usposobljene davčne strokovnjake katerih delovanje je primerljivo z istovrstnimi organizacijami v Evropi, tudi tam, kjer je davčno svetovanje urejeno z zakonom. Pozabiti ne smemo, da ima inštitut izredno pomembno vlogo pri izdaji strokovnih publikacij in s tem osveščanjem vseh, ki se ukvarjajo z davčnim svetovanjem in sorodnimi poklici. Skupaj s Sekcijo preizkušenih davčnikov pa krepi tudi sodelovanje z Ministrstvom za finance in Davčno upravo glede izmenjave strokovnih stališč, odprtih problemov in pobud za njihovo kakovostno reševanje.

Delo davčnih svetovalcev otežuje tudi zakonodajalec s pogostimi spremembami davčne zakonodaje. Problem se kaže v nejasnosti in nedoločnosti davčnih predpisov, sodišča delajo prepočasi. Zakonska določila bi morala biti jasna, nedvoumna in vsakemu povprečno izobraženemu davčnemu zavezancu dovolj razumljiva. Dogaja se, da zakonodajalec, ko ugotovi določene zakonske praznine ali neskladnosti, te rešuje z

različnimi smiselnimi pojasnili, internimi navodili davčne uprave ali s podzakonskimi akti Ministrstva za finance. Nenehne in hitre spremembe zakonodaje in vedno nove zahteve po spremembah povzročajo dodatne težave, ker tudi same prispevajo k ne dovolj dobro premišljenim predlogom in sprejemanju pomanjkljivih predpisov. V praksi je opaziti, da davčni sistem ni zapleten zaradi davčne zakonodaje, ampak zaradi mnogih davčnih mnenj in stališč davčne oblasti, ki niso davčnim zavezancem niti znana. S tega vidika si tudi strokovno izobraženi davčni svetovalci različno razlagajo sprejete predpise in zakone. Z višjo stopnjo strokovnosti na strani zakonodajalca bi bilo mogoče doseči večje spoštovanje s strani davkoplačevalcev in večje povpraševanje po davčnem svetovanju na visoki strokovni ravni.

V praksi je pogosto možno zaslediti tesno povezanost med davčnim svetovanjem in revidiranjem. V letu 2002 so se v ZDA zgodili veliki finančni škandali v do tedaj uglednih in visoko rangiranih podjetjih, kot sta Enron in WorldCom. Davčno svetovanje je bilo po razkritju teh mahinacij deležno velike medijske pozornosti in burnih odzivov širše javnosti, pa tudi večjega nadzora s strani strokovne in politične javnosti. Na tej podlagi so bili v ZDA sprejeti novi zakoni, ki skušajo uveljaviti predvsem večji nadzor nad revizijskimi družbami. Tako je bil še sredi istega leta sprejet najbolj odmeven in revolucionaren zakon, ki posega globoko v delovanje revizijskih hiš in davčnih svetovalcev, tako imenovani Sarbanes-Oxleyjev zakon (Sage, 2005, str. 1). Najpomembnejše določilo tega zakona za revizijske družbe predstavlja zahteva po ločenem opravljanju revizijskih in nerevizijskih dejavnosti. Revizijske družbe lahko opravljajo davčno svetovalne storitve le ob predhodni odobritvi revizijskega odbora. Prepovedane so storitve, katerih izključni namen je izogibanje davkom in njihova utaja (Crest, 2003, str. 11). Finančni škandali v ZDA so botrovali sprejetju evropske Direktive o obveznih revizijah, ta pa je bila povod za sprejetje novega slovenskega Zakona o revidiranju. S tem zakonom, ki je bil sprejet leta 2008, se sistemsko ureja delo revizorja in nezdružljivost revizorskega dela s storitvami računovodstva, knjigovodstva, notranjega revidiranja, davčnega svetovanja, zastopanja v davčnih in sodnih postopkih ter drugimi storitvami v posamezni revidirani pravni osebi, ki lahko vplivajo na postavke računovodskih izkazov. Kljub zakonu, v javnost še vedno prihajajo dokazi o revizorjih in tudi davčnih svetovalcih, ki so pod pritiski lastnikov in vodstva podlegli dejanjem, ki so v nasprotju z omenjenimi predpisi.

Za zakonsko ureditev poklica davčnega svetovalca doslej ni imela posluha še nobena vlada. Sklepamo lahko, da država ne želi kvalificiranih, usposobljenih in po nekaterih pravilih delujočih strokovnjakov, ki bi jih morala bolj kot doslej upoštevati tudi sama. V prihodnosti razvoj davčnega svetovanja ne bo odvisen le od ureditve, temveč predvsem od tega, ali imamo za izvajanje tega izjemno zahtevnega poklica dovolj kompetentnih strokovnjakov, ki bodo sposobni reševati kompleksne probleme na področju davkov.

Nekateri strokovnjaki trdijo, da zakonska regulativa ne bi nujno pomenila kakovostnejšega dela in hitrejšega razvoja stroke. V skrajnem primeru bi lahko obstoj zaščitene privilegirane

skupine subjektov v procesu razvoja povzročil celo določeno uspavanje. Kadar davčni svetovalci niso deležni zaščite pod okriljem zakona, uspavanja preprosto ne dovoli trg, ker to v konkurenčnih pogojih posledično pomeni izstop iz panoge. Drugi so mnenja, da sprejeti zakon v ničemer ne ovira in ne otežuje razvoja dejavnosti davčnega svetovanja. Po njihovem je trg tisti, ki opravi selekcijo med davčnimi svetovalci na podlagi njihove dejanske kakovosti.

Navedena dejstva kažejo na to, da strokovne institucije z obravnavanega področja, skladno s svojimi prepričanji in interesi, vztrajajo in ostajajo vsaka na svojem bregu. Razvidno je, da v Sloveniji manjka enotnih določil, zaradi česar se vsak znajde po svoje. Glavnino težav povzroča neobstoj jasnih smernic, ki bi kazale smer razvoja oziroma urejanja davčno svetovalne stroke v prihodnosti.

Dokler ne pride do ureditve področja davčnega svetovanja, bi po mojem mnenju morali začrtati vsaj smernice nadaljnjega razvoja ali načrt prihodnje ureditve, ki bi organizacijam, ki se sedaj za ureditev področja borijo vsaka na svojem bregu, zarisal pot k skupnemu sodelovanju in izboljšanju stanja.

6.2 Predlogi za izboljšanje obstoječe ureditve dejavnosti v Sloveniji

Ob prebiranju zbranega gradiva glede proučevane teme sem se dodobra seznanila s stanjem na področju davčnega svetovanja v Sloveniji. Na podlagi proučevane literature in izsledkov iz primerjalne analize, ki kažejo na velike nejasnosti, ki trenutno vladajo v Sloveniji, se zavzemam za zakonsko ureditev dejavnosti davčnega svetovanja. Da bi to dosegli, bi bilo potrebno Predlog zakona o davčnem svetovanju iz leta 1998 še v marsičem dodelati ali ga celo napisati na novo.

Za osnovo slovenskega zakona bi vzela nekatere uveljavljene in preizkušene rešitve iz avstrijske ureditve področja davčnega svetovanja. Pri tem bi bilo treba upoštevati specifične značilnosti našega trga v kontekstu zgodovinskega razvoja stroke.

Veliko vlogo pri vsem tem ima država, ki mora prepoznati davčno svetovanje kot dejavnost, pomembno za javni interes. S tem se zaveže pravno urediti davčno svetovanje, da bi zagotovila kakovost davčno svetovalnih storitev. Tako varuje javnost pred prevarami v računovodskih izkazih in davčnih obračunih, naročnike pa pred nekakovostnimi davčnimi svetovalci. To stori tako, da določi pravila za varno in skrbno poslovanje davčnih svetovalcev, natančno opredeli pogoje za opravljanje davčnega svetovanja in zapiše zahtevo po sklenitvi zavarovanja poklicne odgovornosti. Določiti mora minimalne zahteve po izobrazbi davčnih svetovalcev ter pogoje in načine za pridobitev licence. V njeni pristojnosti je tudi določitev organizacije, ki bo izvajala izobraževanje za pridobitev licence davčni svetovalec. Zagotoviti mora javno evidenco o davčnih svetovalcih, ki izpolnjujejo pogoje za opravljanje dela. Imenovati mora državno komisijo za podeljevanje

licence ter komisije za izvajanje preiskav in izrekanja disciplinskih ukrepov ter sankcij davčnim svetovalcem. Vzpostaviti mora sistem za nadzor kakovosti davčnega svetovanja, ki bo organiziran na neodvisen način.

Po vzoru avstrijskega zakona bi naša Zbornica davčnih svetovalcev postala osrednja in edina inštitucija, ki bi organizirala izpite in podeljevala strokovne nazive davčnim svetovalcem. Slovenski inštitut za revizijo bi v zbornico prenesel le Sekcijo preizkušenih davčnikov, sam pa bi še naprej opravljal glavno funkcijo na revizijskem področju. S skupnimi močmi bi lahko v fazi postopka priprave zakonskih določil sodelovali obe organizaciji. Inštitut za revizijo bi z izmenjavo izkušenj in znanja, tudi z davčnim svetovanjem sorodnih področij, doprinesel širši pogled na postavitev pravil in strokovnih usmeritev za opravljanje dejavnosti davčnega svetovanja.

Davčno svetovanje iz leta v leto narašča, vendar se pojavlja dvom o znanju nekaterih davčnih svetovalcev, saj ne posedujejo vsi potrebnega znanja, kar pa je posledica neurejene zakonodaje. Naročniki zahtevajo kakovostno urejeno storitev, kar je možno samo s predpisano izobrazbo in izkušnjami, ki se zahtevajo od strokovnjakov na področju davčnega svetovanja. Po zakonu bi imeli pravico opravljati storitve davčnega svetovanja le davčni svetovalci s pridobljeno licenco. Pogoje, ki jih že sedaj uveljavlja Zbornica davčnih svetovalcev za opravljanje izpitov za pridobitev strokovnega naziva, se mi zdi smiselno prenesti v nov zakon. Tako večjih sprememb glede izobrazbe, izkušenj in predhodnega znanja zakon ne bi določal. Na slovenskih fakultetah bi bilo smiselno pripraviti študijski program davčnega svetovanja, ki bi služil kot verificirani program. Glede na trende bo davčni svetovalec vedno več deloval tudi na pravnem področju, zato naj program zajema tudi področja računovodstva ter davčnega in gospodarskega prava.

Kodeks poklicne etike članov Zbornice davčnih svetovalcev vsebuje predvsem etična načela, ki jih morajo pri svojem delu spoštovati člani, medtem ko kodeksa Slovenskega inštituta za revizijo določata tudi nekaj več strokovnih načel. Menim, da samo etična pravila niso dovolj, da bi se lahko določala odgovornost davčnih svetovalcev, kajti obstajajo različni pogledi na to, kaj je pošteno, resnično, strokovno, skrbno, neodvisno in neoporečno ravnanje. Bolje bi bilo, da bi različna področja davčnega svetovanja opredelili z določenimi strokovnimi in praktičnimi napotki, katerih upoštevanje bi dejansko privedlo tudi do spoštovanja etičnih načel.

Natančneje opredeljena etična in poklicna pravila naj bi bila zapisana v obliki enotnega priročnika, ki bi bil prosto dostopen vsem zainteresiranim uporabnikom. Vse skupaj bi bilo lažje, saj bi bili vsi davčni svetovalci združeni v okviru ene strokovne organizacije, ki bi predpisovala ta poklicnoetična pravila, njena vloga na področju davčnega svetovanja pa bi se s tem močno okrepila in bi imela večjo veljavo tudi nasproti davčnim organom in pri spreminjanju davčnega sistema.

V standardni klasifikaciji dejavnosti bi morala Zbornica davčnih svetovalcev urediti razčlenitev, in sicer iz šifre 69.200 (računovodske, knjigovodske in revizijske dejavnosti, davčno svetovanje) izločiti davčno svetovanje ter ga pod zaporedno številko 69.201 postaviti kot samostojno dejavnost. S tem bosta zagotovljena prepoznavnost dejavnosti davčnega svetovanja in vpogled v register davčnih svetovalcev, ki delajo na tem področju.

Globalizacija poslovanja zahteva od davčnih svetovalcev poznavanje prakse in interpretacije davčnih predpisov posameznih držav. Sodelovati bo potrebno z davčnimi svetovalci sosednjih držav in delo opravljati timsko. Tak pristop omogoča uspešno delo, daje dobre dosežke za družbo in osebno, hkrati pa zagotavlja, da smo nekaj korakov pred drugimi. Stanje, ki prevladuje v Slovenji, kaže na to, da je treba takoj pristopiti k aktivnemu sodelovanju med davčnimi svetovalci, preseči individualne interese in pristopiti k postopku za ureditev področja. Vsi posamezniki se morajo zavedati, da z združitvijo lahko samo pridobijo in da njihova konkurenčnost na trgu z združitvijo ne bo ogrožena. Trg povpraševanja po davčno svetovalnih storitvah bo še vedno deloval enako in povpraševanje po tovrstnih storitvah, ki bo v prihodnje še naraščalo, gotovo zahteva večjo ponudbo, ki jo lahko zagotovi le po zakonu določena zbornica davčnih svetovalcev ali sorodna institucija.

Država bi morala zagotoviti podporo davčnim svetovalcem kot neodvisnim strokovnjakom, ki bi s svojo dejavnostjo prispevali k doseganju cilja plačevanja davkov kot državljske vrednote. To bi pripomoglo k višji kakovosti in strokovnosti davčnega svetovanja ter bi tako poklicno davčno svetovanje postalo ugledna, priznana, strokovno uspešna in donosna dejavnost, tako kot je v razvitih zahodnoevropskih sistemih.

Sprejeti bi morali zakon, ki bi davčno svetovanje uredil tako, da bi se spoštovalo načelo pravne varnosti vseh strank, varovalo javni interes ter skrbelo za razvoj in ugled davčno svetovalne stroke. S temeljnimi načeli mora zakon zagotoviti opredelitev in zavarovanje pravic in obveznosti davčnih svetovalcev, naročnikov in tretjih oseb. Pri tem ne smemo pozabiti na krovno evropsko zakonodajo, ki zagovarja prost pretok blaga, kapitala, ljudi in storitev.

Pri končni odločitvi o tem, kako urediti področje davčnega svetovanja, so potrebni natančna analiza stanja ter usklajevanje mnenj, stališč, interesov in potreb v okviru obstoječih institucij, ki se že ukvarjajo z obravnavano dejavnostjo. Načrtovati je treba razvojna izhodišča, na podlagi katerih se bodo lahko razvili tudi konkretni razvojni modeli in ukrepi za realizacijo zastavljenih ciljev. Oblikovanje razvojne strategije bi bilo priporočljivo usklajevati s pristojnimi davčnimi organi in z Ministrstvom za finance. S tem bi dosegli večjo vključenost razvojnega modela stroke v širši kontekst strategije razvoja davčne politike na nacionalni ravni in tudi širše. Na omenjeni način bi skupna razvojna strategija stroke davčnega svetovanja pridobila na veljavi.

Zakonska ureditev davčnega svetovanja je v Sloveniji nujna, vendar mora biti usklajena s sprejeto evropsko direktivo o storitvah in s sodobnimi razvojnimi trendi na področju davčnega svetovanja v svetu.

SKLEP

Davčno svetovanje ima dolgo zgodovino, saj sega vse do rimskih časov, ko so svetovali o plačilu davkov kar govorniki. Kasneje so to funkcijo prevzeli pisarji in knjigovodje za trgovce, na prehodu iz fevdalizma v kapitalizem pa odvetniki. Od revizorjev je opravljanje poklica počasi prehajalo na davčne svetovalce. Poklic je z razširjanjem obsega in vrst davkov pridobival na veljavi in se v začetku 20. stoletja v razvitih tržnih gospodarstvih postavil ob bok odvetnikom in revizorjem.

Davčno svetovanje je v državah članicah Evropske unije pravno različno urejeno, kar je posledica zgodovinskega razvoja. Nekje imajo sprejeti zakon, drugje se davčni svetovalci povezujejo v društva, inštitute in druge organizacije. Različne ureditve pomenijo različne položaje davčnih svetovalcev.

V Avstriji je davčno svetovanje natančno urejeno z zakonom. Pogoj za opravljanje dejavnosti davčnega svetovanja je pridobitev ustreznega strokovnega naziva in članstvo v Zbornici pooblaščenih revizorjev, davčnih svetovalcev in samostojnih knjigovodij. Za izvajanje dejavnosti je potrebna tudi uradna odobritev s strani zbornice.

Na področju opravljanja storitev davčnega svetovanja v Veliki Britaniji ne obstajajo posebne zakonske zahteve. Dejavnost zakonsko ni regulirana, kar pomeni, da se z dejavnostjo lahko ukvarja vsakdo, ki to želi. Izvajanje davčnega svetovanja je organizirano in urejeno na temelju strokovnih usmeritev in praktičnih priporočil, ki sta jih sprejela Pooblaščen inštitut davčnih svetovalcev in Združenje davčnih tehnikov, ki imata tudi vodilno vlogo na tem področju. Kljub odsotnosti zakonske regulative so pravila delovanja na področju davčnega svetovanja jasno definirana in stroka ima velik ugled v javnosti.

O davčnem svetovanju kot disciplini in poklicu se je v Sloveniji začelo resneje razmišljati po prehodu v nov gospodarski sistem, po osamosvojitvi leta 1991. Vzroke za to najdemo dolgoletni odsotnosti privatne iniciative, v relativni enostavnosti davčne zakonodaje, monopolnem položaju davčnega organa in v pomanjkanju povpraševanja po strokovnjakih s področja davčnega svetovanja. Slovenija spada med države, kjer področje davčnega svetovanja zakonsko ni urejeno, kar pomeni, da se s svetovanjem ukvarja veliko posameznikov z zelo različnimi kvalifikacijami. Odsotnost zakonskih podlag za poslovanje in nudenje storitev davčnega svetovanja se skuša urediti v okviru Slovenskega inštituta za revizijo in Zbornice davčnih svetovalcev Slovenije. Obe instituciji izobražujeta in podeljujeta strokovne nazive. Inštitut na podlagi opravljenih izpitov svojim članom podeljuje naziv preizkušeni davčnik, zbornica pa podeljuje interni naziv davčni svetovalec.

Na podlagi proučevane literature sem prišla do spoznanja, da je v Sloveniji davčno svetovanje neurejeno in neenotno. Na področju davčnega svetovanja srečamo tako preizkušenega davčnika, davčnega svetovalca in druge, ki brez certifikata in s tem brez preizkusa znanja svetujejo o davkih. Zbornica davčnih svetovalcev in Inštitut za revizijo ne najdeta skupnega jezika in vztrajata vsak na svoji strani. Neurejenost področja negativno vpliva na razvoj stroke in ne zagotavlja zadostnega razvoja poklica davčnega svetovalca. Zaradi konfliktnosti in različnih interesov vidim rešitev v zakonski ureditvi dejavnosti davčnega svetovanja. Država bi morala po vzoru Avstrije sprejeti zakon, ki bi natančno določal, kdo ima pristojnosti, da izobražuje in podeljuje licenco davčnega svetovanja. Storitve davčnega svetovanja bi lahko opravljali le visoko izobraženi in izkušeni davčni svetovalci z opravljenim izpitom. S postavitvijo vstopnih ovir bi dosegli preprečitev vstopa na trg nestrokovnjakom, ki negativno vplivajo na ugled poklica. Za vse bi morala veljati enotna poklicna in etična pravila. S pravno ureditvijo davčnega svetovanja bi država zagotovila najvišjo kakovost storitev. S tem bi javnost obvarovala pred prevarami v računovodskih izkazih in davčnih obračunih, naročnike pa pred nekakovostnimi storitvami.

S sprejetjem zakona in postavitvijo jasnih pravil bi davčno svetovalna stroka upravičeno pridobila na pomenu in spoštovanju. Menim, da bi to pripomoglo k večjemu priznavanju in cenjenosti poklica davčnega svetovalca.

LITERATURA IN VIRI

1. *The Association of Taxation Techicians (ATT)*. (b.l.) Najdeno dne 25. februarja 2010 na spletnem naslovu <http://att.org.uk>
2. Buchinger S. (1999). *Freie Berufe. Regulierungssysteme Wirtschaftstreuhänder, Architekten und Ingenieurkonsulenten, Patentanwälte*. Wien: Bundesministerium für wirtschaftliche Angelegenheiten.
3. *The Chartered Institute of Taxation (CIOT) – About Us*. (b.l.) Najdeno dne 1. februarja 2010 na spletnem naslovu <http://tax.org.uk>
4. *Confédération Fiscale Européenne (CFE) – About CFE*. (b.l.) Najdeno 10. junija 2010 na spletnem naslovu <http://www.cfe-eutax.org>
5. Crest S. (2003). *Revealing Europe's leading tax advisers. European survey. International tax review* (6).
6. Čokelc S. (2005). Prihodnji izzivi davčnega svetovanja. *Zbornik referatov 6. davčne konference Slovenskega inštituta za revizijo* (str. 5-37). Ljubljana: Inštitut za revizijo.
7. Čokelc S. (2006). Oris zgodovine davčnega svetovanja. *Revizor*, 4, 25–50.
8. *Davčno-finančni raziskovalni inštitut – Predstavitev*. (b.l.) Najdeno 22. februarju 2010 na spletnem naslovu <http://www.davcni-institut.com>
9. Drobnič N. (2003). Davčno svetovanje v Veliki Britaniji. *Revizor*, 9, 80–102.
10. Franc B. (2010). *Ureditev davčnega svetovanja v evropskem pravnem redu*. Najdeno 25. februarja 2010 na spletnem naslovu http://www.revidicom.si/index.php?option=com_remository&Itemid=11&func=finishdowntown&id=11
11. *Gesichte der Steuerberatung* (2010). *Servicemagazin für Manager aus Industrie und Exportwirtschaft*. Najdeno 13. maja 2010 na spletnem naslovu http://icon-wt.co.at/www/Inside/Publikationen/Icon%201_03.pdf
12. Gounalakis G. (1998). Haftung des Steuerberaters – Gefahrenanalyse und Risikobegrenzung. *Neue Juristische Wochenschrift*, 49, 3593–3600.
13. Hardege S. (2007). *Forschungsbericht Regulierung Freie Berufe im Auftrag der Initiative Neue Soziale Marktwirtschaft*. Köln: Insitut der deutschen Wirtschaft. Najdeno 30. junija 2010 na spletnem naslovu http://www.insm.de/Downloads/PDF_-_Dateien/insm-studie-freie-berufe-forschungsbericht.pdf
14. Horvatič A. (2000). *Davčno svetovanje pri nas in drugod ter poklic davčnega svetovalca*. Maribor: Pravna fakulteta.
15. Inštitut za računovodstvo – Baza znanja. (b.l.) Najdeno 13. junija 2010 na spletnem naslovu <http://www.iracunovodstvo.eu>
16. Ivanjko Š. (2000). Razvoj nemškega davčnega svetovanja. *Davčno-finančna praksa*, 1 (7-8), 9–12.
17. Kaiser K. (1995). *Steuerberatung als Risiko-Management*. Köln: Verlag Otto Schmidt.
18. *Kammer der Wirtschaftstreuhänder (KTW) – Kammer*. Najdeno 23. februarja 2010 na spletnem naslovu <http://www.kwt.or.at>

- 19.Karas O. (2004). Standesregeln und die Dienstleistungsfähigkeit Freie Berufe unter Druck. *Konstruktiv* Januar, Februar 36. Najdeno 30. junija na spletnem naslovu <http://www.daskonstruktiv.at/pdfs/konstruktive/k241/36.pdf>
- 20.Klug A. (1996). *Dienstleistungsproduktion in Steuerberatungsbetrieben: Strukturen, Erfolgsfaktoren und theoretische Ansätze*. Bonn: Stollfuss Verlag.
- 21.Kodeks poklicne etike preizkušenega davčnik – Pravila stroke. (b.l.) Najdeno 15. julija na spletnem naslovu http://www.si-revizija.si/davcniki/dokumenti/Kodeks_etike_preiz_dav.doc
- 22.Kodeks strokovnih načel preizkušenega davčnika – Pravila stroke. (b.l.) najdeno 2. julija na spletnem naslovu http://www.si-revizija.si/davcniki/dokumenti/kodeks_strok_nacel-davcniki.pdf
- 23.Kolar M. (1999). Ministrstvo za finance bo še naprej sodelovalo s svetovalci. *Finance*, 16.
- 24.Kokotec-Novak M. (2003). *Vloga davčnih svetovalcev pri izvajanju davčne politike podjetja* (Gradivo za izobraževanje za pridobitev strokovnega naziva preizkušeni davčnik). Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.
- 25.Kokotec-Novak M. (2005). *Davčno svetovanje – Podjetniško in davčno svetovanje*. Zbrano gradivo pri predmetu Davčno svetovanje. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
- 26.Kokotec-Novak M. (2007). *Zbrano gradivo pri predmetu Davčno in računovodsko svetovanje*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
- 27.Koletnik F. (2000). *Davčni postopek in davčna revizija*. Gradivo za izobraževanje za pridobitev strokovnega naziva preizkušeni davčnik. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.
- 28.Koletnik F. (2003). *Poklicna etika davčnika in načela o davčnem svetovanju*. Gradivo za izobraževanje za pridobitev naziva preizkušeni davčnik. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.
- 29.Kopač J. (2003). Kodeks arhivske poklicne etike. *Arhivi* 1, 207–211.
- 30.Kostanjevec B. (2000). Nekateri pogledi na davčno reformo v Sloveniji v odnosu do Evropske unije. *Podjetje in delo*, 5, 733.
- 31.Krek A. (2005). Razvoj davčnega svetovanja v Sloveniji. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
- 32.Lehr J. (1998). *Die zivilrechtliche Haftung des Steuerberaters beim Auftrag zur Buchführung, Abschlusserstellung und umfassenden Beratung unter besonderer Berücksichtigung der Rechtsnatur, der werkvertraglichen Sachmängelhaftung unter der Verjährung nach § 68 StBerg*. Frankfurt: Verlag Peter Lang.
- 33.Ošljaj B. (1993). Razvoj poklica davčnega svetovalca v Evropi. *Denar*, 4, 23–24.
- 34.Ošljaj B. (1995). Davčno svetovanje in Evropa. *Denar*, 6, 16–17.
- 35.Pasch H. (1997). *Die Implementierung eines Qualitätsmanagementsystem nach DIN EN ISO 9001ff in Steuerberatungskanzleien – Eine Analyse der eignung eines Qualitätsmanagementsystem im Rahmen der Kanzleiführung im Freien Beruf des Steuerberaters*. Bonn: Stollfuss Verlag.

- 36.Pausch A. (1992). *Persönlichkeiten der Steuerkultur. Steuergeschichte in Lebensbildern von Johannes v. Miguel bis Armin Spitaler*. Berlin: Neue Wirtschafts-Briefe.
- 37.Pausch A. & Pausch J. (1990). *Kleine Weltgeschichte der Steuerberatung*. Köln: Verlag dr. Otto Schmidt KG.
- 38.Petković D. (2004). *Praksa in storitve Sloveniji. Iteo Relacije*.
- 39.Planinc P. (2000). *Davčno svetovanje v Sloveniji in nekaterih državah Evrope*. Maribor: Ekonomsko poslovna fakulteta.
- 40.Poklic davčnega svetovalca – Baza znanja. (b.l.) Najdeno 15. julija 2010 na spletnem naslovu http://www.iracunovodstvo.eu/ArticleInfo.aspx?article_id=158
- 41.Pravilnik o izpitu za davčnega svetovalca – Organi Zbornice. (b.l.) Najdeno 2. 2010 julija na spletnem naslovu http://www.davki.org/176/Organi_zbornice.aspx
- 42.Predlog zakona o davčnem svetovanju (1998). Državni zbor. Najdeno 1. februarja 2010 na spletnem naslovu <http://www.dz-rs.si/index.php?id=101&type=98&st=a&vt=56&mandate=-1&o=2200&unid=PZ4%7CC12565D400354E68C1256C2A0022818C&showdoc=1>
- 43.Prislan B. (1996). *Razvoj davčnega svetovanja v Sloveniji*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
- 44.Repovž L. & Kokotec-Novak M. (2005). *Podjetniško in davčno svetovanje. Davščine in davčno svetovanje*. Maribor: Ekonomsko poslovna fakulteta.
- 45.Revizor, revija o reviziji - Publikacije. (b.l.) Najdeno 5. julija 2010 na spletnem naslovu http://www.si-revizija.si/povzetki_Revizorjev/index.shtml
- 46.Sage Lloyd G. (2005). Tax Services Implications of the Sarbanes-Oxley Act of 2002. *Managerial Finance*, 31(9).
- 47.Simič I. (1999). Brez davčnih svetovalcev bo težje. *Finance* 45, 6.
- 48.Skitek M. (2003). *Davčno svetovanje in davčno načrtovanje*. Gradivo za izobraževanje za pridobitev strokovnega naziva preizkušeni davčnik. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.
- 49.Slovenski inštitut za revizijo – Davčniki. (b.l.) Najdeno 13. junija 2010 na spletnem naslovu <http://www.si-revizija.si>
- 50.Statut Slovenskega inštituta za revizijo. O Slovenskem inštitutu za revizijo. (b.l.) Najdeno 15. julija 2010 na spletnem naslovu http://www.si-revizija.si/revizorji/dokumenti/statut_2c.doc
- 51.Škof B. (1996). Računovodja pred kaznivim dejanjem davčne zatajitve. *Davčno finančna praksa*, 2.
- 52.Špes D. (2005). *Optimiranje davčnih obveznosti*. Maribor: Davčna hiša Bilans.
- 53.Wakounig M. (2005). *Komunikacija med davčnim svetovalcem in davčno upravo v Avstriji*. Zapiski predavanj. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
- 54.Waschkau M.(2007). *EU-Dienstleistungsrichtlinie und Berufsamerkennungsrichtlinie. Analyse auf das Recht der freien Berufe in Deutschland unter besonderer Berücksichtigung der Rechtsanwälte, Steuerberater und Wirtschaftsprüfer*. Bonn: Deutscher Anwaltverlag.

55. Wegmann P. (1984). *Die fehlerhafte Beratung durch den Steuerberater unter besonderer Berücksichtigung der direkten Steuern im zürcherischen Steuerrecht und des Bundesratsbeschlusses über die Erhebung einer direkten Bundessteuer*. Zürich: Druckerei W. Schneider.
56. *Wirtschaftstreuhänderberufsgesetz – WTBG*. (b.l.) Najdeno 8. junija 2010 na spletnem naslovu
http://www.kwt.or.at/de/PortalData/2/Resources/downloads/pruefungswesen/WTBG_konsolidiert_Stand161-2006.pdf
57. Zaman-Groff M. (2009). *Zakonska reguliranost računovodskih poklicev v izbranih državah Evropske unije*. Organizacija. Najdeno 13. junija 2010 na spletnem naslovu:
http://organizacija.fov.uni_mb.si/index.php/organizacija-si/article/viewtile/1078/887
58. Zavec P. (2008). Storitve davčnega svetovanja se vse bolj razvijajo. *Kapital* 18(443), 48–49.
59. *Zbornica davčnih svetovalcev Slovenije – O Zbornici*. (b.l.) Najdeno 22. februarja 2010 na spletnem naslovu <http://www.davki.com>

